

עיר	ירושלים	בני ברק	מודיעין ע.	חיפה	ב. שמש	אלעד	ב"ש	צפת	ביתר ע.
כניסת שבת	17:07	17:23	17:17	17:16	17:07	17:16	17:25	17:16	17:07
יציאת שבת	18:20	18:21	18:20	18:20	18:20	18:21	18:21	18:19	18:20
ר"ת	19:00	18:57	18:59	18:58	18:59	18:58	19:00	18:54	19:00

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

פרשת ויקרא כד אדר - א ניסן | דף היומי - עבודה זרה הו - סא | משנה ברהה - סימן ש"ב אמצע ע"פ י"א אב"ל בג"ד עד סימן ש"ג סעיף י' | מסור - קונטרס תפארת אדם תחילת פרק י' עד פרק י"ב 'והנה אצלו' | קנין חכמה - פרק ד משנה ד 'יבי יוחנן בן ברוקאי עד משנה ד

יום המישי כ"א אדר תשע"ח | פניני פרשת ויק"פ - פרה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

מצורף מדי שבוע למנויי חוברת כל העולמים

Dirshu
דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

אבי סיפר שלמחרת, בליל שבת, חש כאבי ראש עזים ונרדם, והנה הוא רואה בחלומו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והוא עולה ומטפס בסולם ומגיע עד לראשו... לפתע הוא רואה צדיק מתקרב, וסביבו עדת חסידיו. לשאלתו מי הוא הצדיק, משיבים: הרי זה סבך - הרבי ר' אלימלך...

הגה"צ רבי אורי ויסבלום שליט"א, בן אחר בן דור שביעי ל'נועם אלימלך' זי"ע, בסיפורי הוד מאלפים על חיי אותו רועה נאמן

הבית, והיא לא נראית בחוץ כדרכה בהכנות לשבת. הן פרצו אל הדירה, ולחרדתן, גילו את האם ואת בנה היחיד שהיה כבן אחת עשרה, שקועים בעילפון עמוק ונתונים בסכנת חיים. הזעיקו בבהילות את אחת מזקנות העיר שידעה פרק בעיסויים ובשמני מרפא, והיא מרחת על ראשם מה שמרחה עד ששבו להכרתם, אך עדיין נשקפה סכנה גדולה לחייהם.

"אבי סיפר, שלמחרת, בליל שבת, חש כאבי ראש עזים ונרדם, והנה הוא רואה בחלומו סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, והוא עולה ומטפס בסולם ומגיע עד לראשו... לפתע הוא רואה צדיק מתקרב, וסביבו עדת חסידיו. לשאלתו מי הוא הצדיק, משיבים: הרי זה סבך - הרבי ר' אלימלך... ואז קרא: 'הרי אני זקוק לרפואה

וישועה גדולה, רצוני לגשת אל הצדיק שיברכני'. פתאום ניגש אליו מלאך וניסה להפילו מהסולם, אך הוא התעקש וזעק: 'אל תפיל אותי! אני מוכרח לגשת לסבי'. ואכן, הוא הצליח לגשת. הרבי הניח ידו הימנית על ראשו ובירכו, ו-למחרת הוא הבריא לגמרי, ואילו האם נאנקה במיטת חולייה שבועות ארוכים.

"סיפור זה היה אבי זצ"ל מספר בכל שנה ביארציית בהתרגשות גדולה, כמי שזכה לראות בילדותו את הרבי ר' אלימלך בחלום ולקום מחוליו בברכתו! זאת אני זוכר, שאבי זצ"ל היה ספוג כולו בסיפורים ובאמרות קודש מהרבי ר' אלימלך, ואותם נהג למסור בלהט אש בכל הזדמנות".

מחזה מרנין נראה מידי שנה ביום כ"א באדר, בבית המדרש החסידי בחיפה: בסעודת ההילולא לכבוד הצדיק הקדוש הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע, הנערכת בראשות כ"ק האדמו"ר מנדבורנא-חיפה שליט"א, משתתף כאורח כבוד נכד הרבי, בן אחר בן דור שביעי ל'נועם אלימלך' זי"ע, ומדריך את הקהל בדרכו של הצדיק בסיפורי הוד מאלפים על חיי אותו רועה נאמן. האורח הנכבד, הלא הוא הגה"צ רבי אורי ויסבלום שליט"א, משמש כמשגיח ומנהל רוחני של ישיבת 'נחלת הלויים' השוכנת בשכונת 'נווה שאנן' החיפאית. בדמותו הנערצת יש הרמוניה נפלאה של יהודי שורשי וחם מאוד לחסידות ולדרכי סבו הצדיק הנשגב, לצד תפקידו כמשגיח בישיבה חשובה. ראשית, נבקש לשמוע את סדר היחוס של המשגיח שליט"א אל הרבי זי"ע! "אבי הגאון רבי יעקב יצחק זצ"ל, מרבני העיר חיפה, נקרא על שם סבו המכונה במשפחתנו 'דער זיידע' ר' איציק'ל, שהיה בנו של הרה"ק רבי נפתלי מליז'ענסק, בן הרה"ק רבי אלעזר מליז'ענסק, בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זכותו תגן עלינו".

מה שמעתם מאביכם זצ"ל על הסב הרבי ר' אלימלך זי"ע?

"ברשותכם, אפתח בסיפור על סבי רבי נפתלי זצ"ל, שהיה אדמו"ר בזידיטשוב ובבאלחוב. הוא נפטר בגיל חמישים וארבע, לאחר ששבר את שכבת הקרח על גבי הנהר במקל כדי לטבול בו. הוא חלה בדלקת ריאות, שהיתה מחלה חשוכת מרפא באותם ימים, בפרט בעיירה קטנה זו שבה לא היה רופא לרפואה... יהודי מבני ברק בשם רבי נפתלי שרייבר ז"ל, סיפר לי מזכרונותיו על אותה תקופה, שבה היה שם רק מקווה עירוני, שכדי להגיע ולטבול בו, נזקקו לרדת שמונים מדרגות (!); לכן לא תמיד הצליחו להפעילו, ולא נותר אלא הנהר הקפוא. אך סבא לא אבה לוותר על טבילה, לכן טבל בנהר למרות הקור הנורא.

"לאחר שנפטר, נותר אבי יתום בן עשר-אחת עשרה, בן יחיד לאמו, לאחר שאחיו מיילך ואחותו מיר'ל נפטרו ממחלות ילדים מצויות. הוא היה מספר בכל שנה ביארציית בכ"א באדר סיפור מופלא: אמו ע"ה נהגה לאפות חלות בכל ליל שישי לכבוד שבת קודש. פעם אחת, לאחר שהכניסה את החלות לתנור, ביקשה לנמנם מעט מפאת עייפותה, אולם הנמנום התמשך עד אור הבוקר, ובניתיים התמלא הבית כולו בעשן... "בבוקר שמו השכנות לב כי התריסים עדיין מוגפים, לא כהרגלה של בעלת

הגבאים בחוצפתם העלו את המקהלה שוב, הסיפור חזר על עצמו, הרב מבריסק אומר "אראפ" - לרדת, והגבאים מכריזים "ארויף" - לעלות. עולים ויורדים, כמו מלאכים, מלאכי חבלה עולים ויורדים... באותו רגע התחילו קולות צעקה רמות מעזרת הנשים: "מחוצפים!!! גבאים!!!"

הרב ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על 'יש לי כח לפעם אחת נוספת'...

"ויקם משה את המושכן" (שמות מ', י"ח)
מדוע הצטער משה רבינו?

הנה במדרש תנחומא מביאים חז"ל "שהיה משה מיצר" - היה לו צער על "שלא השתתף הוא עמהם במלאכת המשכן". את המשכן עשו בצלאל או אהליאב - וכל איש חכם לב שהצטרפו אליהם לעשות את המשכן, את הכלים ואת בגדי הכהונה. לא משה רבינו. לכן היה בצער: מדוע לא זכיתי. מדוע באמת לא עשה?

"אמר לו הקב"ה למשה: מלך עשיתיך, מה מלך עמו עושין גזרתו, אף אתה גוזר עליהן והם עושים". הקב"ה אמר לו: משה, אתה מלך ומלך לא עושה - תאמר לאחרים והם יעשו. היה לו צווי מאת ה' שלא לעשות. אשאל שאלה חזקה: התורה אומרת "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" (במדבר ז', א'). שואלים חז"ל: וכי משה בנה את המשכן? הרי בצלאל או אהליאב וכל חכם לב - הם בנו את המשכן. ומתרצים: אלא, לפי שמה מסר עצמו על המשכן נקרא על שמו. מה המשמעות הפשוטה של "מסר נפשו"?

מובא שם ברש"י על המקום: "כלות משה - בצלאל ואהליאב וכל חכם לב עשו את המשכן, ותלאו הכתוב במשה, לפי שמסר נפשו עליו, לראות תבנית כל דבר ודבר כמו שהראהו בהר ההורות לעושי המלאכה, ולא

טעה בתבנית אחת. וכן מצינו בדוד, לפי שמסר נפשו על בנין בית המקדש, שנאמר: 'זכור ה' לדוד את כל ענותו אשר נשבע לה' (תהלים קל"ב), לפיכך נקרא על שמו, שנאמר: 'ראה ביתך דוד' (מלכים א', י"ב, טז)".

מיד בתחילה, כאשר החלו לבנות את המשכן, ביום הראשון של יום טוב סוכות (סיימו את בנין המשכן בחנוכה - כעבר חדשיים ועשרה ימים), כל אותם ימים ללא הפסקה הלך משה רבינו ע"ה מאיש לרעהו, מאמן לאמן, ניווט, הדרך ופקד - שיראו באמת לעשות ולכוון את הכוונות הראויות "כאשר צווה ה' את משה". כך הלך מאיש לאיש לבדוק האם אכן הכל נעשה בשלמות, לכבוד ה' יתברך.

נשאלת השאלה: אם כן, מדוע היה משה בצער על שלא עשה? הוא הרי היה האחראי והמנהל של הבניה כולה, הוא השליח, המכוון שבלעדיו אין כלום, עד כדי כך ש"מסר נפשו על המשכן" במסירות נפש כפשוטה ללא הרף, עד מסירת כל הכוחות. מה כואב לו, ומדוע הוא מיצר? פלא.

התשובה לכך: "אבל בידיים שלי, בעשר אצבעותיי, לא זכיתי לייצר משהו במשכן!!" - זה מה שכאב למשה רבינו ע"ה. מוראדיג. הוא רצה שהגוף שלו עצמו והידיים עצמן יבנו את המשכן!

נחמו הקב"ה ואמר: תגיע השעה שיהיה צורך להקים את המשכן, ואף אחד לא יוכל להקימו, רק אתה תקים - במעשה הידיים שלך.

הגיע הרגע הגדול. אמר משה לקב"ה: אינני יכול להקימו. כי לא היה שייך להגביה ולהקים בידי בשר ודם. כל קרש היה גבהו עשר אמות. אמר לו הקב"ה: אתה רק תתפוס, וזה לבד יקום. כדברי רש"י בפרשתנו (ל"ט, ג'): "...שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזוקפו, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא: "איך אפשר הקמתו על יד אדם?" אמר לו: 'עוסק אתה בידך, נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאליו, וזהו שנאמר (שמות מ', י"ז) 'הוקם המשכן, הוקם מאליו'.

אם כן מה הולך פה - - - בתחילה כתוב: "ויהי בחדש הראשון ... הוקם המשכן". ואחר כך נאמר "ויקם משה את המשכן". 'הוקם' או 'ויקם משה'?! אלא שזהו הכלל המיוחד בענייני עבודת ה': בשמים נחשב הדבר למשה רבינו ע"ה שהוא הקים את המשכן. כיון שעשה כל מה שהוא יכול כדי להקימו - נפסק עליו בשמים לנצח נצחים: "ויקם משה את המשכן!".

כי אם אדם עושה מה שהוא יכול - יש סיעתא דשמיא למעלה מן הטבע...

יש לי כח לפעם אחת נוספת

רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר א מוראדיגע מעשה מהבריסקער רב. במשך כל ימות השנה התפלל הרב מבריסק במנין הפרטי שלו, אבל כאשר הגיעו הימים הנוראים, הלך להתפלל בבית הכנסת הגדול בעיר. בבריסק התגוררו מתחצפים למיניהם, מודרנים שהיו קרובים לתנועת ההשכלה, או הציונים וכדומה. בעיצומו של ראש השנה, נהייה לו חושך בעיניים. על הבימה עמד החזן עם הקופליק הגבוה, עם פרפר בחולצה, ועל ידו חבורה שלמה, 'מקהלה', שחלקם אינם שומרי תורה ומצוות. בראש השנה - קונצרט! הרב נתן את קולו בקריאת תגר ובהוראה: "אראפ!" - לרדת! "מקהלה" היה כבוד לרבה של העיר, וכיון ששמעו את קולו של הרב "לרדת!", ברחו כלם וירדו מהבימה. שניים מהגבאים קמו ממקומותיהם, בזעם: "א חוצפה! את הכסף אתם מקבלים מאתנו או מהרב?!" אהנו אומרים לכם - לעלות!".

עלו בחזרה.

הרב ראה את המתרחש, קרא שוב בקול: "אראפ!" הם שמעו "אראפ", ירדו.

הגבאים בחוצפתם העלו אותם בשלישית. בקיצור, הספור חזר על עצמו יותר מעשר פעמים, הרב אומר "אראפ" - לרדת, והגבאים מכריזים "ארויף" - לעלות.

עולים ויורדים, כמו מלאכים, מלאכי חבלה עולים ויורדים... עד שהבריסקער-רב חשב לעצמו (כך ספר הרב מבריסק): 'יותר אינני יכול, אסור לי להוסיף יותר מחמת סכנה לבריאותי וממילא אני פטור, אבל חשבתי כי יש לי כח לפעם אחת נוספת, ואחרי פעם זו אשוב למקומי ואשתוק, כי עשיתי מה שאני יכול' [הוא ידע לבחון את עצמו בכאלו רגעים, שפעם אחת נוספת הוא עדין יכול].

קרא שוב: "אראפ!"

באותו רגע התחילו קולות צעקה רמים מעזרת הנשים: "מחוצפים!!! גבאים!!! הרב הוא הקובע!". התלקחה מהומה רבה, והמקהלה התבטלה.

אמר הרב מבריסק: "כך רצו מן השמים. שאני אעשה עד גבול היכולת שלי".

"ויקם משה את המשכן" - הוא הקים, כיון שעשה מה שהיה יכול. האמת, שאין זה מעשה מהרב מבריסק, אלא מעשה במדרש בתחילת שיר השירים. המדרש מביא את הפסוק: "חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב" (משלי כ"ב, ט), שזה רבי חנינא.

רבי חנינא ראה את כל בני עירו מביאים עולות וזבחים ועולים לירושלים - להקריב קרבנות. אולי זה היה אותו רבי חנינא שהסתפק בקב חרובים מערב שבת, אולי רבי חנינא אחר, אבל ודאי רבי חנינא היה עני מרוד, שלא

היתה לו פרוטה לקנות קרבן. ולבו כאב עליו מאד.

אין לי, אבל אני רוצה להביא!

מה עשה? יצא חוץ לעיר - לכוון ההר - - - וזה לשון המדרש, פלאי פלאים: "פעם אחת ראה אנשי עירו מעלים עולות ושלמים, אמר: 'כולם מעלים

שלמים לירושלים ואני איני מעלה כלום, מה אעשה?' מיד יצא למדברה של עירו בחרבה של עירו ומצא שם אבן אחת, יצא וסרקה וסתתה וכרכמה, אמר:

'הרי עלי להעלותה לירושלים'. בקש לשכור לו פועלים, אמר להם: 'מעלים לי אתם את האבן הזאת לירושלים?' אמרו לו: 'תן לנו שכרנו מאה זהובים

ואנו מעלים לך את אבן לירושלים'. אמר להם: 'וכי מנין לי מאה זהובים או חמישים לתת לכם?' ... מיד הלכו להם. מיד זימן לו הקב"ה חמישה

מלאכים בדמות בני אדם, אמרו לו: 'רבי, תן לנו חמישה סלעים ואנו מעלים אבן לירושלים, ובלבד שתתן ידך עמו'. נתן ידו עמהם ונמצאו עומדין בירושלים. ביקש ליתן להם שכרם ולא מצאן. בא המעשה ללשכת הגזית,

אמרו לו: 'דומה רבינו שמלאכי השרת העלו לך את האבן לירושלים'. מיד המשך בעמוד הבא <<<

בשנת תש"ע, לאחר קבלת קהל של עשרות אנשים, אמר פעם רבינו: "אין לי כבר כח לכל כך הרבה אנשים, האם אתם יכולים להסביר לי איך לשווער יש כח לכל כך הרבה שואלים? והוא הרי הרבה יותר מבוגר ממני!"

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א על גדולי ישראל. וגם: שאלות ששאל על ענייני 'פרה אדומה', שתשובותיהן פזורות בש"ס

י"קחו אליך פרה אדמה תמימה (במדבר י"ט, ב' - קריאה לפרשת פרה)
 מ"ו הוא הבקי בספרי החזון איש'

שלוש שמות זה מספיק
 אמר רבינו שאביו רצה לקרוא לו בברית גם 'פרץ', אבל בסוף החליט ששלוש שמות זה מספיק.

'ברוך שחלק' על הגר"ש אלישיב זצ"ל
 בחתונת רמ"ד צביון בחודש אב שנת תשס"א שהיתה שנת שמיטה, השתתפו גם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ויבלחט"א רבינו שליט"א, וניגש אחד לרבינו באמצע החופה ואמר לו שראה את הגר"ש קודם החופה ולא בירך עליו 'ברוך שחלק', האם יכול לראותו שוב ולברך עליו כעת? והשיבו רבינו שהכל ראייה אחת ואפשר לברך. אח"כ בסעודה ישבו רבינו וחמיו זה לצד זה, שאל רבינו את חמיו מה שלומו, והשיבו הגר"ש בשמחה "ב"ה אני יכול לומר שהשמיטה לא נכנסו ספיחין לירושלים".

"איך לשווער יש כח לכל כך הרבה שואלים" ...
 בשנת תש"ע, לאחר קבלת קהל של עשרות אנשים, אמר פעם רבינו: "אין לי כבר כח לכל כך הרבה אנשים, האם אתם יכולים להסביר לי איך לשווער יש כח לכל כך הרבה שואלים? והוא הרי הרבה יותר מבוגר ממני" (רמש"ג).

יראת הכבוד של רבינו מחמיו
 ידוע ומפורסם שהיתה לרבינו יראת הכבוד מאד מחמיו, מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ותמיד כשהיה בא לבקרו בחול המועד, היה נכנס אליו בלי המקל מפני כבודו. פעם אחת כשרצה לשואלו בענין שעון זהב בשבת, הכין את השאלה היטב קודם בבית מפני יראת הכבוד.

- שאלות בענייני פרה אדומה**
- האם מותר לקנות פרה אדומה מן הגוי?
 - האם פרה קדשי מזבח או קדשי בדק הבית?
 - האם כל עבודה פוסל בפרה?
 - האם שחיטת פרה כשרה בור?
 - כמה אורך השיער השחור שפוסל בה?
 - האם נדה אפשר להזות עליה והיא טהורה?
 - האם פרה אדומה מטמאה טומאת אוכלין?
 - האם מותר לשרוף שתי פרות כאחת?
 - נשחטה בהמה אחרת עמה בלי, כוונה אם כשרה?
 - האם נטל שכר לקדש מי חטאת אם כשר?
- (מתוך הספר 'הספרים של רבינו הגר"ח קנייבסקי שליט"א')

פעם חיפשו דבר בספר 'חזון איש', ושאלו לרבינו אל מי יש לפנות כבקי בספרי החזון איש'. השיב רבינו שמסתמא הג"ר דב לנדו שליט"א, שהוא תלמיד חכם גדול.

החזון איש כתב ס"ת רק בסוף ימיו
 סיפר רבינו: "החזון איש כל ימיו השתוקק לכתוב ספר תורה, ומה שלא עשה כך בתחילה, משום שאחזו ספרי קודמים לזה, וכסף לשניהם לא היה לו, אמנם בסוף ימיו, כשכבר סידר את ספריו, היה לו כסף לספר תורה, וכשגמר הכתיבה היה שרוי בשמחה גדולה עד למאד ועשה סעודה למקורבים".

על מי בירך רבינו ברכת "שחלק מהכמתו"
 סיפר רבינו: "פעם אחת אירע שנשארתי בישיבת לומז'ה חודש שלם. כשחזרתי הביתה אמר אבא שאברך על החזון איש 'ברוך שחלק', ואז בירכתי פעם אחת. ופרט לזה אמר לי אבא לברך עוד ב' פעמים, פעם אחת על הרב מברסקי, ופעם אחת על הגר"א קוטלר כיון שמוחזק לגדול הדור". ושאלוהו האם בירך גם על הרב מטשעבין, והשיב רבינו שאינו זוכר, אמנם את זה זוכר להדיא, שהחזון איש אחז ממנו מאד מאד (רמש"ג).

ה'קהילות יעקב' נכתב בצורה קלה
 אמר רבינו: "אבא זצ"ל כתב את ספריו בצורה קלה וברורה, מפני שהיה ראש ישיבה, והוא כתב לבחורים, לכן כתב קל כל כך".

הקושי שבהלכות בורר
 שמעתי מרבינו, שהלכות בורר בשבת אינן פשוטות כלל ועיקר, ויש בזה הרבה חילוקים דקים כגון להגדיר מהי תערובת ומה לא. וסיפר שפעם התארח אצלו בשבת חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ולאחר הסעודה דנו בעניין לפנות צלחות ובקבוקים וכדומה שהיו על השולחן, האם נחשב הדבר לתערובת, ונתקשו בגדר הדבר. ועוד סיפר שאביו רצה לחבר ספר על הלכות בורר, מפני קושי גדרי המלאכה, וכשהגיע פעם חמיו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל לבני ברק, דן ה'קהילות יעקב' עמו בהל' בורר, אמנם לבסוף לא חיבר ספר ע"ז.

<< המשך מעמוד קודם | הרב ראובן קרלנשטיין זצוק"ל

דשמיא למעלה מדרך הטבע.
 שמעתי פעם מהרב שלמה לורנץ ז"ל: לאחר קום המדינה הגיעו עולים חדשים מארצות שונות, ממרוקו ועוד. לא היתה אפשרות כספית להחזיק אותם במוסדות של שומרי תורה ומצוות, כולם היו דלים ורשמים. המדינה שילבה את הילדים בכוח ובכפייה יחד עם ילדים חילוניים לחלוטין. "באתי ל'חזון איש" - סיפר הרב לורנץ - "ושאלתי: מה אנחנו עושים? מגיעים מאות ילדים, ולפי הכמות, גם אם ראשי המדינה יתנו לנו להציל אותם מידיהם, היכן נכניס אותם? אין אפשרות לאכלס מאות ילדים!", התאוננתי באזני ה'חזון איש' זצ"ל.
 ה'חזון איש' ענה במשפט יסודי אחד: "תעשה אתה מה שאתה יכול!". לא מבקשים ממך מאה ילדים, ודאי לא מאתיים. גם לא עשרים ילדים. עשרה ילדים אתה יכול להציל? ילד אחד באפשרותך להציל? - תעשה! עשה מה שביכולתך, לא יותר מכך!
 אם אדם באמת עושה מה שיכול, מגיעה סיעתא דשמיא מיוחדת. אל תחשוב מה אני יכול, מי אני. אם תעשה הכל מצדך תקבל סיעתא דשמיא. וגם שכר טוב.

(מתוך הספר 'יחי ראובן', שמות)

נתן לחכמים אותו השכר שהשכיר עם המלאכים".
 הוא התחיל עם סיתות באבן. מה יהיה אחרי הסיתות? לא יודע, אני מתחיל. וכשסיים אמר: "הרי עלי להעלותה לירושלים". לשון של נדר או נדבה. הוא עצמו ודאי לא יכול לקחת כזו אבן, בכזה משקל. טוב, ממשיך שלב נוסף. פונה לסבלים, אבל הם בקשו כסף רב "אם היה לי חמשים זוזים לתת לכם הייתי כבר מביא קרבן ולא אבן..." מה לעשות? הוא כבר התחייב - "הרי עלי להביא לירושלים". ניסה בכל זאת להגביה התאמץ, עד... שהגיעו חמישה מלאכי השרת. הם בקשו גרושים לעומת הסבלים הקודמים "אבל יש לנו תנאי!"
 "מה התנאי שלכם?"
 "שאתה גם תעזור!"
 "נו, בבקשה".

רבי תנינא הניח את הידו - - - הם בירושלים!
 לא מובן, באים כבר מלאכים, וכי הם צריכים את העזרה שלו? לא. רק שהם כאילו אמרו לו: "נכון, אינך יכול לסחוב לבדך, אבל הרי לסייע אתה כן יכול, אז בבקשה תתאמץ עוד, תעשה כל מה שאתה יכול, ואז, כאשר עשית ככל שביכולתך מתחילת הסיתות עד אחיזה באבן - מיד אתה עם כולם בירושלים". כי אם אדם עושה מה שהוא יכול - הוא זוכה לסייעתא

מעשה בשני יהודים שנקלעו לסכסוך כספי מסובך והחליטו לקחת את הגאון הגדול רבי ישראל גרוסמן זצ"ל כדי שיפסוק להם את ההלכה. כתב הגאון תשובות לבאר את דבריו בעניינם. המפסיד פנה לכ"ק האדמו"ר בעל ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל וביקש להתערב בעניין

מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל מכריע ופוסק בחכמה מרובה

את הסוגיות ואת כל העניינים המסתעפים מיסודן, עד שהוציא פסק הלכה ברור כדרכה של תורה.

הצד המפסיד התקשה לעמוד בהפסד סכום ממון גדול כזה, ולכן לקח עמו את נימוקי פסק הדין והראה אותם לתלמיד חכם, שישב ולמד את הסוגיות הקשורות, וכתב קונטרס שלם המכיל השגות רבות על פסקו של רבי ישראל גרוסמן. לאחר שראה רבי ישראל גרוסמן את קונטרס ההשגות, כתב עליהן תשובות לבאר את דבריו. נתגלגלו קונטרסים מהכא להתם וממתם להכא, זה מזיג וזה משיב וחוזר חלילה.

נתגלגלו הדברים לידי כך, שהמפסיד פנה לכ"ק האדמו"ר בעל ה'בית ישראל' מגור זצוק"ל, וביקש להתערב בעניין ולסיים את הפרשה על הצד היותר טוב. קרא ה'בית ישראל' לרבי ישראל גרוסמן ואמר לו בלשונו הענוותנית: "ניצבים כאן שני ישראלים לאך, האחד גדול [הכוונה לרבי ישראל גרוסמן], והשני הקטן [בענוותנותו על עצמו], ואני שואל 'מהיכן דנתוני?'".

עמד רבי ישראל גרוסמן על דעתו, ולא שינה מן הפסק שהוציא מתחת ידו מאומה. כדי לסיים את העניין בכי טוב, הציע האדמו"ר ה'בית ישראל' לכתוב את שני הקונטרסים במכונת כתיבה, ולהגישם באונוימיות לרבינו, מבלי שידע מי הם תלמידי החכמים שכתבו את הקונטרסים - ומה שיפסוק להלכה יהיה מקובל על כולם. רבי ישראל גרוסמן הסכים להצעה.

לאחר שנכתבו הקונטרסים במכונת כתיבה, פעל האדמו"ר ה'בית ישראל' בדרכים משלו, שיגיעו הקונטרסים לידי רבנו ויחווה דעתו עליהם. עבר רבינו על שני הקונטרסים, מבלי שידע מי ומי הכותבים. על המעטפה שבה היה מונח קונטרסו של הת"ח המשיג, כתב 'דברים בטלים', ואילו על המעטפה של שבה הונח קונטרסו של רבי ישראל גרוסמן כתב: "זכה לכוון לאמיתה של תורה, וכבר אמרו חז"ל: 'כל הדין דין אמת, נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית'..."

אם ברבי ישראל גרוסמן אנו עוסקים, יש לציין שהיה נוהג לפקוד תדיר את בית המדרש 'אוהל שרה' ולחזור לפני רבינו על הישיבשע תורה, ששמע בישיבת קמניץ מפי רבותיו, תלמידיו של מרן בעל ה'ברכת שמואל' זיע"א. וכשהיה רבי ישראל גרוסמן מונה שבחן של חכמים, היה אומר: "אם בדורנו יבוא המשיח ונצטרך להושיב 'סנהדרין', ימנו את רבינו לראש הסנהדרין... כיצא בזה אמר אחד מגדולי הבקאים בסדר 'קדשים', שאם נזכה שייבנה בית המקדש במהרה בימינו, ונצטרך מי שיפסוק הלכה למעשה בדיני הקרבנות המסובכים, יפנו מיד אל רבינו והוא יפסוק כדת של תורה.

(מתוך הספר 'גדולה שמושה')

"אֲשֶׁר נָתַן ד' חֲכָמָה וְתַבּוּנָה" (שמות ל"ו, א')
"מעולם לא פגשתי אדם בסדר גודל כזה"

מעשה שהביאו לבית רבינו רופא בעל שם עולמי, שהתמחה באופן נדיר בתחום מסוים, והצליח לחולל בו נפלאות. לאותו תחום רפואי היו השלכות רבות להלכה, וכל אימת שיהודי שומר תורה ומצוות הוצרך לטיפולה, היו הדברים מסתבכים, עד שהחליט אחת ולתמיד לעלות לבית רבינו כדי שיסלול בעבורו דרך ברורה בעניינים אלו.

עמד הרופא בחדר רבינו, הרצה שעה ארוכה את דבריו, ופרש את משנתו הרפואית הייחודית בתחום התמחותו. רבנו ישב מרוכז כל העת והקשיב לדבריו בשימת לב.

משסיים הרופא את הרצאתו הארוכה, אמר לו רבינו: "כדי לקבוע את עמדת ההלכה בעניינים אלו, עלי לשאול אותך חמש שאלות, ולפי התשובות שאקבל אדע מה לפסוק". רבינו פירט לפניו את חמש השאלות.

שריקת התפעלות נשמעה מפי הרופא, למשמע השאלות שהקיפו את הנושא מכל צדדיו: "אני חייב לומר לכבוד הרב, שכבר שנים רבות אני עוסק בתחום הזה ואף מלמד אחרים, עסקתי רבות בליבון הדברים גם עם הקולגות שלי, ביניהם גם רופאים המוגדרים כגאונים ממש, אך מעולם לא שמעתי מאיש מהם את השאלות ששאל כבוד הרב, אני מתפעל מעוצמת השאלות, המעידות על כך שכבוד הרב קלט ברגעים ספורים מה שאני מלמד אחרים במשך זמן רב".

"מעולם לא פגשתי אדם בסדר גודל כזה!", אמר אותו רופא בהתפעלות.

עשרות הכרעות סבוכות בדקות אחדות

אחד ממקורבי רבינו מעיד: בתקופה שהיה רבינו יוצא מביתו לשמש כסנדק במקומות אחרים בירושלים, נתמנית לנהג המכונית. כדי לנצל את זמן הנסיעה, היו נרשמים מראש רבנים דיינים, יושבים על מדין, מורי הוראה וראשי ישיבות, והיינו משבצים אותם לפי תור, כל אחד בהגיע זמנו היה מצטרף לנסיעה, כשהוא מגיע מוכן כדבעי.

בכל יום היום הייתי נדהם ומשתומם. גם אני שמעתי את השאלות הסבוכות והקשות, שכל אחת מהן הרת עולם וחמורה עד מאד. בדרך כלל כל שאלה כזו צריכה לימוד של מספר ימים, אולם אצל רבינו הכל נחתך בדקות ספורות, התורה כולה פרושה לפניו, כל הסוגיות ברורות ומחורות לפניו, ועומדות מול עיניו עד שיכול להכריע ברגע כמימריה, בשאלות הסבוכות ביותר שבהן התחבטו הרבנים והיושבים על מדין זמן זמנים טובא.

ראש הסנהדרין

מעשה בשני יהודים שנקלעו לסכסוך כספי מסובך, והחליטו לקחת את הגאון הגדול רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, כדי שיפסוק להם את ההלכה. הנושא היה מסובך עד בלי די, והסתעף לעניינים רבים ולסוגיות שונות. כדי להוציא פסק הלכה ברור, הסתגר רבי ישראל גרוסמן זמן ארוך, ולמד

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

בבית רבינו לא משתמשים בגנרטור בשבת, אלא רק בנרות ובלוקסים. שאלתי על זה, והשיב רבינו: "מכיון שרבו בשבת השואלים מהמשתמשים בגנרטור, להתיר להם להדליק בשבת את הגנרטור ע"י גוי עקב הקלקולים שאירעו בו - מן הראוי להראות דוגמא שאפשר להסתדר גם בלי האור של הגנרטור וכלי מיזוג האוויר, בלא שיחסר מחמת כן בעונג שבת..."

מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א על חשמל וכבוד השבת

של איסור אמירה לעכו"ם, או היתרים של שימוש בחשמל שמיוצר ע"י חילול שבת, אא"כ באופנים המותרים ע"פ הדין" (חוט שני, שבת ח"ד).

כשרק חלק מהבית על גנרטור

ר' משה ברונר, מהנדס דיזל חשמל במקצועו, היה החלוץ שייבא את הגנרטורים החדשניים, ובנסיונו התאים אותם לשימוש קהילתי, שכיום רבים נהנים מאורם.

סיפר ר' משה: "זכורני, שכאשר הותקן הגנרטור בשכונת רמת אהרן, אחד התושבים, איש אמיד בעל בית רחב ידים, היסס אם להתחבר לגנרטור, היות והוא מפעיל מזגנים, אותם לא ניתן היה אז להפעיל באמצעות הגנרטור, ולהתחבר לתאורה בלבד, היה נראה לו כ'תרת' דסתרי', להשתמש בו זמנית

בשני מקורות החשמל, משום כך תהה כיצד לנהוג.

"עלינו לשאול את המרא דאתרא, הגאון הגדול רבי ניסים קרליץ שליט"א, להפתעתנו הוא התפלג! למה זה תרתי דסתרי? מה שהנך יכול להפחית בשימוש בחשמל - עדיף, כמובן שהרצוי הוא המקסימום, אבל אין זה פוטר מהמינימום!" (מוסף ש"ק יתד נאמן).

כששכנים מתלוננים

כששכנים מתלוננים, שהגנרטור שמספק חשמל לבתי כנסיות ללא חשש חילול שבת, מפריע להם ע"י הרעש או העשן וכדו': דבר זה שיש בו חילול ה' אינו מתייר הנאה מחילול שבת, ועדיף שיסגרו את בתי הכנסיות בעיר ויתפללו כל אחד בביתו, מאשר ליהנות מחילול שבת (חוט שני, שבת ח"א).

הוצאות שבת

הוצאות לשימוש בחשמל ומים, שאין בהם חשש חילול שבת, פשיטא דהוי בכלל ה'הוצאות

"לא תבערו אש בכל משבתיכם" (שמות ל"ה, ג')

היות שעדיין לא זכינו שייצור החשמל בארץ הקודש נעשה באופן שאין בו חשש חילול שבת, יש לסדר חשמל ומים לכבוד שבת באופן שאין בהם שום חשש חילול שבת ר"ל, וגם בזמנינו שישנן מכוונות לייצור חשמל, שמופעלות ע"י מחשבים וכיוצ"ב, אעפ"כ יש בזה חילול שבת, וכידוע, איסור השימוש בחשמל בשבת ויו"ט במקומו עומד.

ומטו משמיה דהחזו"א זצ"ל שאמר עוד בענין זה, שהמשתמש בחשמל המיוצר ע"י יהודים בשבת - דומה למי שיושב בליל שבת קודש ולומד גמרא לאור הגפרורים שיהודי מחלל שבת מצית לפניו ללא הרף, גפרור אחר גפרור, עכת"ד.

עוד אמר, אדם המסוגל בשוויון נפש ליהנות מחילול שבת כגון זה, דומה למי שרואה ס"ת בוער ונדרש להצית ממנו את הסיגריה שבפיו (חוט שני, שבת ח"א). אמר מרן החזו"א זצ"ל, שישנם מקומות שאוסרים להשתמש בחשמל המיוצר בשבת, מפני מעשה שבת, אבל אני לא כתבתי שאסור משום כך, אלא האיסור הוא משום חילול ה', עכת"ד. א"ה: הוסיף רבינו שליט"א, דמסתמא שחילול ה' הוא יותר חמור ממעשה שבת (חוט שני, פסח).

ההנהגה בבית רבינו

בבית רבינו לא משתמשים בחשמל גנרטור בשבת, אף שמותקן בשכונתו גנרטור, אלא

משתמשים רק בנרות ובלוקסים. ושאלתי על זה, והשיב רבינו: "הנה מצד הדין אין כל חשש להשתמש בגנרטור בשבת. אך מכיון שרבו בשבת השואלים מהמשתמשים בגנרטור, להתיר להם להדליק בשבת את הגנרטור ע"י גוי עקב הקלקולים שאירעו בו, ויש שמבקשים בערב שבת מחמת זה היתרים להשתמש בחשמל הרגיל המיוצר ע"י חילול שבת, באומרם שקשה להם להסתדר כראוי באור מועט וקלוש של נרות ולוקסים בלי האור של הגנרטור, ויש שאומרים שקשה להם בימות קיץ הלוהטים בלי מיזוג אוויר בשבת, על כן מן הראוי להראות דוגמא שאפשר להסתדר כראוי גם בלי האור של הגנרטור, וגם אפשר להסתדר כראוי בלי מיזוג האוויר בלא שיחסר מחמת כן בעונג שבת ובכבוד שבת [אא"כ במקום חול], ואין לחפש היתרים דחוקים

שבת' (שם).

הוצאות גנרטור מכספי מעשר

נשאל רבינו האם אפשר לשלם על חיבור לגנרטור שכונתי מכספי מעשר? והשיב: "לבשל טשולנט מכספי מעשר מותר?" והמובן הוא שזה כלל הוצאות שבת, שאין לשלם מכספי מעשר (מוסף ש"ק י"ג).

הטוב והמטיב כשהתקין גנרטור

אמר רבינו, שיש לברך 'הטוב והמטיב' על חיבור החשמל של שבת לגנרטור (עטרת שלמה, קובץ זכרון).

(מתוך עלון 'נשיח בחוקיך' ויקהל-פקודי, תשע"ז)

<<< שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il >>>

כשהיה הרב שניידר בחור, שלח מכתב לכמה מגדולי ישראל וכתב שאין לו ייחוס וכסף, והוא חפץ להינשא לאישה שתאפשר לו להרבות תורה בישראל. הוא ביקש את עזרת גדולי ישראל בהצעות שידוך מתאימות. ה'חפץ חיים' הזמין את הבחור לראדין והציע לו את הצעת השידוך, שאיתה הקים, אכן, את ביתו

הרב יהושע לייף מספר על השכנות וסעודות השבת אצל הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

"שבת שבתון לה'" (שמות ל"ה, ב')

והתפילה המשיכה בלי מתח וחרדה. אחרי התפילה ניגשתי לרב ושאלתי: "האם הרב סובר שמכיוון שאנו בבית הכנסת אין לנו סיבה לחשוש? ואם כן, מה קורה כשנשמעת אזעקה בשעה שאדם בביתו? האם אז יש מקום לדאגה?". הרב שטרנבוך הסביר, שהוא באופן אישי מאמין שהסכנה אינה מגיעה לרמה של פיקוח נפש, ולא צריך להיכנס לחדרים האטומים.

"אבל אם אדם מפחד, עליו להיכנס לחדר האטום", קבע הרב. המשכתי לשאול: "אבל האם יש מקום לחשש או לא?".

"לא צריך לחשוש", הוא השיב. "אדם צריך להרגיש אמונה וביטחון בריבונות של עולם. ה' מנהיג הכול, ואין סיבה לדאגה. אבל מי שמפחד וחושש מהאזעקות ומהטילים - עליו לנקוט באמצעי ההגנה הנדרשים". האמונה של הרב שטרנבוך עצמו הייתה מוחשית כל כך, עד שכל אחד ממתפללי בית הכנסת באותה שבת חש מוגן ובטוח לחלוטין. כולם נשאר והמשיכו בתפילה, ותחושת הסכנה התנדפה ונעלמה.

* * *

בעקבות מעורבותי בניהול הישיבה התהדק הקשר בינינו. פעמים רבות הייתי מזמין תלמידים לסעודות השבת, וכולנו התפללנו במניין של הרב שטרנבוך. בסוף התפילה תמיד הצגתי את הבחורים בפניו, וביקשתי לברך אותם.

הוא היה נוהג לציין את הקשר החזק והברור בין רב לתלמיד. הוא גם שיבח מאוד את ישיבת 'נר יעקב' ופעליה. הוא ראה מקרוב את המהפך שחל בבחורים - בשלבים מוקדמים היו הבחורים מופיעים בבית הכנסת במכנסי ג'ינס ובשיער ארוך, וכעבור חודשים מספר היה רואם לבושים בחליפות ובמגבעות ונראים כבני תורה מושלמים.

הרב שטרנבוך העריך מאוד את המהפך הזה. הוא היה ניגש אליי, טופח על שכמי ואומר: "ר' יהושע, אתה עושה עבודה נפלאה!"

* * *

כאשר היו לבחורים שאלות שרצו שאברר עבורם, הייתי מעודד אותם לעתים קרובות לגשת לרב שטרנבוך בעצמם. "הוא אדם חביב מאוד, דובר אנגלית שוטפת, ותוכלו להרגיש לגמרי בנוח להשיח בפניו כל מה שבלבכם". הייתי מביא קבוצת בחורים לביתו, והם יכלו לשאול כל מה שרצו. תמיד היה רגיש למקום של השואל כעת ולמצבו, ולא החמיר במקום שחש שהשואל אינו מסוגל לעמוד בכך, אלא הדריך בעדינות לכיוון הנכון...

תלמידיי שמעו שלפעמים הוא מארח בחורים בסעודות שבת, ורצו לחוות זאת בעצמם. מדי פעם הייתי שואל אותו אם יוכל לארח כמה בחורים. הסעודות במחיצתו הפכו לזיכרונות שנשמרו בלב התלמידים לכל חייהם. הרב שטרנבוך הוא אחד מתלמידי החכמים הגדולים בדורנו, ויש לו גם ייחוס מפואר כצאצא הגאון מוילנא. הוא גם גיסו של הרב דוד סולוביצ'יק, ראש ישיבת בריסק, ודודו של ר' אשר אריאלי ממיר. מכיוון שכך, פיארו פעמים רבות את שולחנו של הרב שטרנבוך בחורים נבחרים מהישיבות בריסק ומיר. למרבה האירוניה, הבחורים מהישיבות המעולות האלה, מצאו את עצמם

המשך בעמוד הבא <<<

כשעברתי עם משפחתי לשכונת 'הר-נוף', התברר כי זכינו להיות שכניו לבניין של הגאון הרב משה שטרנבוך שליט"א. שכנות זו זימנה לי את האפשרות לגשת לשאול אותו שאלות בקביעות. אפשר היה לשאול אותו על כל סוגיה בש"ס, ולא רק שהיה משיב, אלא היה משיב בחיך חם, ידידותי ומסביר פנים.

זמן קצר אחרי בואנו לבניין, ירדתי מדירתי שבקומה השישית לבית הרב שבקומה השנייה, הצגתי את עצמי ושאלתי בנוגע לעריכת חנוכת הבית. "תכנס קבוצה של אנשים", הוא אמר, "ותלמדו יחד בדירה החדשה בערב כניסתכם לגור כאן. העיקר הוא שהכניסה לדירה תהיה מתוך לימוד תורה, ואפשר גם לשתות 'לחיים'".

בהמשך זכינו לארח את הרב שטרנבוך בדירתנו, כאשר רכשה הישיבה את ספר התורה הראשון שלה, והוא כיבד אותנו בהשתתפותו בטקס כתיבת האותיות, וכתב את אחת האותיות האחרונות בספר התורה.

* * *

כשהייתה שכונת 'הר-נוף' בשלביה הראשונים, שכן בית הכנסת של הרב שטרנבוך במבנה ארעי שבנייתו טרם הושלמה, חשוף לפגעי הטבע. אך לבד מהנוחות הגשמית, היה זה מקום תפילה נהדר.

בשנת תשנ"א, בעיצומה של

מלחמת המפרץ, פחדו אף תושבי ירושלים, על אף שהרב שלמה זלמן חזה שטילי הסקאד אינם מסכנים את תושבי ירושלים, ועל אף שהמלחמה הורגשה בעיקר באזור השרון בארץ... אחרי הכול, עיראק התרברבה שתשתמש בנשק כימי, והמחשבה על מוות המוני באמצעות לוחמה כימית, חלילה, העבירה גלי חרדה בכל הלבבות. תחושת סכנה חמורה מילאה את חלל האוויר.

מבצע 'סופה במדבר' בראשות ארצות הברית, נמשך מה-17 בינואר ועד ה-28 בפברואר (שחל בפורים). ליל שבת אחד, כשהתפללנו בבית הכנסת של הרב שטרנבוך, לפתע קרעה את הדממה יללת האזעקה. היינו לקראת סוף תפלת לחש של ערבית. המתפללים נבהלו, ולא ידעו האם להפסיק באמצע התפילה ולרוץ לחפש מחסה בחדר אטום.

כל העיניים בבית הכנסת נתלו בפוסק הגדול המצוי בתוכם. בזה אחר זה סיימו האנשים את תפילת הלחש. הרב שטרנבוך לא היסס לרגע. הוא דפק על הבימה והורה לחזן להמשיך בתפילה. בזה המחיש לכל הנוכחים דרגות נעלות של אמונה וביטחון.

כעבור עשרים ושלוש שנים, בקיץ שנת תשע"ד בזמן מבצע 'צוק איתן', לראשונה בתולדות ארץ ישראל נחתו טילים בפאתי ירושלים. למרבה הפלא, שוב נשמעה אזעקה בדיוק באמצע תפילת ליל השבת. גם הפעם הפונו עיני כל הנוכחים אל הרב שטרנבוך, לראות כיצד ינהג במצב החירום הפתאומי. הרב התעלם מהאזעקה והמשיך בתפילתו ברוגע ובביטחון. כל הנוכחים הבינו שהרב שטרנבוך מרגיש מוגן לחלוטין בבית הכנסת. מיד נרגעו כולם.

בשם משה רייכמן לחפש במאפיות ברחבי לונדון, שהסכימו לתרום לישיבה, שאריות לחם ישן.
את הרב משה שטרנבוך (המתמיד של הישיבה) מינה ראש הישיבה להיות ה"וועקר" - המעורר את הבחורים לקום בבוקר. הרב שניידר נהג לומר: "שני ה'משה' שלי עדיים לגדולות. משה אחד יהיה עשיר גדול ויתמוך בעולם התורה, ומשה השני יהיה תלמיד חכם גדול".
"הלואי", היה הרב שטרנבוך מוסיף בבת צחוק. "שהייתי זוכה בנוסף לברכתי גם למעט מברכתו של ר' משה רייכמן"...

כל פעם שהיה הרב שטרנבוך מדבר על מסירות נפשם בשנות המלחמה, היה מדגיש אילו תלמידי חכמים ועסקנים חשובים, צמחו מאותם ימים קשים של אכילת לחם ישן ושל שינה על ספסלים קשים וקרים. היו גדולי תורה בארצות הברית, שקבעו שמי שאינו גר בארץ ישראל לא יבקר בה עד שהעניינים ישקטו. תלמידי ואשתו רצו מאוד להגיע לארץ, אך לא היו בטוחים כיצד ראוי לנהוג. השאלה הייתה מסובכת, השעון תקתק, והם היו זקוקים לתשובה מיידית.

ירדתי מיד לביתו של הרב שטרנבוך וביקשתי לדעת מהו פסק ההלכה. "בשביל מה הם מגיעים לארץ ישראל?", בירר הרב שטרנבוך. "הם רוצים לבקר במקומות הקדושים ולהתחזק", השבתי. "אם הם באים לדברים טובים, אין סיבה שלא יגיעו, ואין להם סיבה לחשוש. אם היו מגיעים רק לשם נופש, הייתי אומר להם לחכות. אבל אם הם באים לשם סיבות רוחניות, התורה תשמור עליהם, ואינם צריכים לדאוג כלל". הוא הוסיף, "באופן כללי אתה יודע מה דעתי: יש סיכון קטן בהרבה להיפגע מטיל מאשר להיפגע ממכוננית. וזה נכון בכל מקום בעולם".

(מתוך ספר 'בהיכלם' הרב יהושע לייף ר"י 'נר יעקב')

לא פעם ולא פעמיים יושבים סביב שולחן עם בחורים משיעור ב' בישיבת 'נר יעקב'. כשבחור משיבת בריסק היה שואל בחור משלנו היכן הוא לומד ונענה "ב'נר יעקב", הייתה תגובתו המידית: "לא יכול להיות! אתה נראה כמו בחור ישיבה רציני! אתה בטוח שאתה לומד ב'נר יעקב'?" מחזה כזה התרחש פעם אחרי פעם סביב שולחן השבת של משפחת שטרנבוך. כולם התקבלו שם כשוויים בין שווים. תלמידי עשו דרך ארוכה עד שהגיעו לאן שהגיעו. הבחורים האחרים הבחינו בעוז רוחם, והיו מוכרחים להעריך אותם על הישגיהם.

* * *

בפורים היו מגיעים כל בני הישיבה לביתי, כנהוג בישיבות. כפי שאפשר לצפות אחרי יומיים של חגיגות פורים, היו הבחורים שתויים למדי. הם שרו ורקדו עד השעות המאוחרות של הלילה. השתייה שחררה את העכבות והמעצורים, ופעמים רבות היו הבחורים רצים במורד המדרגות לבית משפחת שטרנבוך, שגם בו שררה אווירה שמחה למדי, ומצטרפים לשמחה הכללית בביתו.

האופן שבו התקבלו בביתו החשוב בלי שום תנאים - וההתבוננות בדמות נכבדת כזו שמקרינה חכמה של תורה, ומדברת באותו שטף באידיש, בעברית ובאנגלית-בריתית - עשו על הבחורים רושם אדיר. ביום אחרי פורים היה הרב שטרנבוך עצמו אומר לי: "הבחורים היו מאוד לייבעדיק (מלאי חיים). הם מילאו את תפקידם על הצד הטוב ביותר. אתה עושה עבודה מצויינת עם הבחורים האלה".

בעיניי הייתה משמעות רבה לעובדה, שצדיק וגאון כמו הרב שטרנבוך, מכיר כמה גדלים הבחורים שלנו, כמה רחוק הם מגיעים וכמה השתנו מאז שירדו מהמטוס בתחילת 'זמן אלול'.

הרב שטרנבוך היה מספר לפעמים על ראש הישיבה שלו, הרב משה שניידר מלונדון, שהיה תלמידו של ה'חפץ חיים'. כשהיה הרב שניידר בחור, שלח מכתב לכמה מגדולי ישראל וכתב שאף שאין לו ייחוס או כסף, הוא חפץ להינשא לאישה שתאפשר לו להרבות תורה בישראל. הוא ביקש את עזרת גדולי ישראל בהצעות שידוך מתאימות. הגדול היחיד שהשיב למכתבו של הרב שניידר, היה ה'חפץ חיים'. הוא הזמין את הבחור לראדין, והציע לו את הצעת השידוך, שאיתה הקים, אכן, את ביתו.

ואכן בעידוד הרבנית הוא הקים את ישיבתו בלונדון. הרב שטרנבוך ור' משה רייכמן ועוד מנהיגי תורה רבים לעתיד, נמנו בין תלמידיו. שמעתי על הרב שניידר עוד לפני שפגשתי את הרב שטרנבוך, כי אבי היה מדבר על ראש הישיבה האנגלי ועל תלמידיו המיוחדים. הוא סיפר שבשנות המלחמה לא היה אוכל בישיבה, והבחורים רעבו לחם. בנוסף לכל לא היה מקור חימום בישיבה. הבחורים למדו על ספסלי בית המדרש לכל אורך היום, ואף הפכו אותם למיטותיהם בלילה.

"זוהי מסירות הנפש, שהייתה בישיבה של הרב שניידר", היה אבי אומר. הרב שטרנבוך היה אחד התלמידים המיוחדים שאליהם התכוון אבי. הרב שטרנבוך עצמו היה מספר לתלמידי את הסיפור הבא: בזמן מלחמת העולם השנייה לא היה בישיבה לחם לאכול. הרב משה שניידר שלח בחור

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום.. הניוז היומי של דרשו.

אביכם נסע אף הוא לליז'נסק באותם ימים, טרום מלחמת העולם?

"אכן כן. הוא נסע פעם אחת לפחות, והיה מתאר את הנסיעה לליז'נסק באותן שנים שלפני מלחמת העולם, כשאפלי אנשים היו מגיעים לכבוד ההילולא. הוא היה נזכר, כי פגש שם קבוצת תלמידים מחסידי ברסלב, מישיבה שנקראה 'הלכתא כנחמני', על שם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע. קבוצה זו הגיעה לליז'נסק באותה שנה. כמו כן סיפר, שבאותה שנה הגיע לציון יהודי מהונגריה ('א' אונגרישער איד'), ובעמדו על הציון תפס בזקנו הלבן וקרא בהתרגשות: 'רבי! הרי הבטחת שמי שיפקוד את הציון הקדוש שלך, לא ילך מהעולם ללא תשובה; והנה אני כבר זקנת, ועדיין לא עשיתי תשובה', ופרץ בבכי מר..."

"לאחר נישואיי, התגוררתי כמה שנים באנטוורפן-בלגיה. התגורר שם הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל, שהיה דור חמישי לרבי אלימלך; אמנם לא בן אחר בן, אבל קרבה בדורות קצרה יותר. ביום היארציט בכ"א באדר, נהגתי להשתתף בסעודת ההילולא שהוא ערך. הוא הושיב אותי על ידו כנכד של הרבי. במהלך הטיש, הוציא רבי איציק'ל חבילת שום גדולה, והעמידה על השולחן לידו. הוא ביקש שאף אחד לא יחטוף, והוא יחלק לכולם, אך החסידים חטפו מהשום כמנהגם, ואני, שלא הורגלתי בכגון דא, ישבתי בצד ולא נטלתי כלום. פנה אלי הרבי בשאלה: 'און וואס איז מיט דיר?' (ומה אתך?).

לאחר שהשבתי שאיני מורגל בכך, הוציא הרבי מכיסו ראש שום קטן והושיטו לי..."

"בני הבכור, רבי אברהם הי"ו, היה אז ילד בן שנתיים, והבאתי אותו אל הרבי. ביקשתי בעבורו ברכה, ואז הוציא הרבי מכיסו שטר של חמישים פרנק והושיט לילד. הילד הקט לא הבין מה פשר הנייר, והשליך אותו ארצה... הרבי ניסה לתת לו שוב

את השטר, אך הילד השליך אותו גם בפעם השנייה. כשראה זאת הרבי נענה בחיך: 'עס געפעלט מיר נישט! אן אייניקל פון דער רבי ר' אלימלך דארף ליב האבן געלט...' (לא מוצא חן בעיני! נכד של רבי אלימלך צריך לאהוב כסף...).

"כוונתו הקדושה היתה, כפי מה ששמעתי מאבי זצ"ל, שהרבי ר' אלימלך ביקש שעד עשרה דורות צאצאיו לא יהיו עשירים (כדי שלא יגבר עליהם יצרם לסטות מדרך הישר - ז.א.), ומכיון שזכות גדולה היא לאלו שייתמכו בנכדיו, לכן רצה לתת לבני את הכסף... (בסעודות הילולא שאני משתתף בהן בחיפה יחד עם החסידים, לאחר שאני מספר להם מעשה זה, אני מוסיף בצחות: ברוך ה' אינני זקוק לתמיכה, פרנסתי מצויה, ולא התכוונתי לרמוז כלום)..."

נקישה לילית בחלון

"זכורני גם סעודת ההילולא אחת אצל הרבי מפשעווארסק, שהיה בה יהודי מירושלים, בנו של הדיין הגה"צ רבי פישל ברנשטיין זצ"ל. הוא סיפר במהלך הסעודה, שפעם ביקר אביו, רבי פישל דיין, בעיר ליובאוויטש, וראה שם כתיב יד עתיקים מבעל התניא זצוק"ל. בין הכתבים מצא מכתב, שבו נשאל הרבי מדוע כינה את ספר ה'תניא' כ'ספרן של בינונים', והרבי השיב: 'יען שראיתי שחיבר הרבי ר' אלימלך ספר 'נועם אלימלך', והוא ספרן של צדיקים גמורים, ולאו כל מח סביל דא - ראיתי לחבר ספר לבינוניים'; כך כותב בעל ה'תניא', וזה נפלא מאוד.

"עוד שמעתי מעשה מעניין שסיפר הרב משמלויא, הגה"צ רבי שלמה זלמן עהרנרייך זצ"ל, שפעם היתה תקופה שבה הרבי ר' אלימלך לא הניח תפילין של רבינו תם, והיה הדבר לפלא; מדוע הרבי אינו מניח את התפילין שכל הצדיקים הקפידו להניחן בכל יום?

"לאחר זמן מה, התבררה סיבת הדבר. פעם אחת, בשעה מאוחרת מאוד בלילה, לאחר שקיבל הרבי קהל שעות ארוכות כדרכו בקודש, ולאחר עבודה קדושה של ימים ויליות רצופים, ביקש לנוח מעט. עלה הרבי על יצועו וניסה להרדם, והנה נשמעה נקישה על תריס החלון. באותו רגע חלפה מחשבה

בראשו של הרבי: 'הלא אינני מלאך, אני בשר ודם, מדוע אנשים לא נותנים לי מנוחה?'; אולם ברגע קט התעשת הרבי והתחרט על המחשבה הסוררת; הוא קם כארי, ואף אל החלון לשמוע מה מבוקשו של הדופק. היהודי ביקש ברכה בעבור בתו הזקוקה לישועה, והרבי בירך והתפלל בעבורה. לאחר מכן הרהר הרבי: אם זו היתה ביתי - האם היה נופל בליבי צל של ספק האם לקום מאוחר בלילה בעבורה? זאת אומרת, הסיק הרבי, כי עדיין לא פעלתי בעצמי שכל יהודי יהיה שווה אצלי כצאצאי היקרים, ולא תהיה לי עדיפות כלפיהם..."

"אם כך, הסיק הרבי, אינני רשאי להניח תפילין של רבינו תם, שהרי בהלכה נפסק (שו"ע או"ח ל"ד) שאלו מיעודות בעבור 'מי שמוחזק בחסידות', ואני עדיין איני עונה על הגדרה כזו. לכן הפסיק להניח אותן. 'לאחר זמן מה', הפטיר הרבי משמלויא, 'כנראה פעל כבר הרבי בעצמו, והחדיר בלבו הקדוש את הדרגה הנכספת, שכל יהודי יהיה שווה ערך בעיניו בדיוק כמו בני משפחתו הקרובים - רק אז הרשה לעצמו לחזור ולהניח את התפילין המיועדות למי שמוחזק בחסידות'..."

הטעות על המצבה

"עוד שמעתי מאחי רבי יהודה צבי שליט"א, הנקרא כך על שם הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרטין זי"ע, סבי מצד אמי, סיפור נפלא כדלהלן:

"חותנו של הרבי ר' אלימלך היה רבי אהרון רוקח זי"ע. היו לו שני בנים - האחד נקרא רבי משה מבענדין, והשני נקרא רבי יהושע - רבי שייעלה, והיתה בת, שפרינצה, שהיתה זוגתו של רבי אלימלך. האח שיעלה סבל מיום היוולדו ממחלת עיניים קשה וחשוכת מרפא. הוא בקושי ראה בעיניו, והרופאים אסרו עליו לצאת לאור העולם. הוא היה סגור בבית

פנימה בכל שעות היום, מחשש סכנה לעיניו. לאביהם, רבי אהרון, היה אח שנקרא רבי אלעזר מאמסטרדם בעל ה'מעשה רוקח'. הוא אבי שושלת בעלזא, שעלה לארץ ישראל וטמון בעיר הקודש טבריה. כאשר התכונן רבי אלעזר לעלות לארץ הקודש, הגיע לבקר את אחיו רבי אהרון כדי להיפרד ממנו. במהלך הביקור, שם האורח לב לכך שרק אחד הבנים מתהלך בבית. לפליאתו היכן הבן השני, שייעלה, סיפר האב הכאוב כי הרופאים ציוו לסגור אותו בחדר מפאת מחלתו. מיד ביקש הדוד רבי אלעזר להביא אותו אליו. הוא הניח את ידיו הקדושות על ראשו, בירכו, ומיד נרפא הבן ואורו עינו לאורך ימים, ויהי לנס.

"אגב, מעניין לציין כי לרבי אלימלך היו שני בנים: האחד נקרא רבי אלעזר, והשני נקרא רבי אליעזר ליפמן - על שם אביו. ורבי אלעזר - על שם דודו, אחי חותנו, רבי אלעזר רוקח מאמסטרדם."

אולי בהזמנות זו מותר לשאול, האם האחים הקדושים הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא היו אחים מאב ומאם?

"כן, בודאי. הם היו אחים מאב ומאם, ומה שהעולם אומרים שעל ציון הרבי ר' זושא נכתב: 'פ"נ הרבי ר' זושא בן ר' אברהם' - שמעתי מאבי זצ"ל שהיתה זו טעות גרידא. על המצבה נכתב כך: 'בר"א', כאשר הכוונה בן רבי אליעזר, ומאן דהוא טעה לחשוב כי ראשי התיבות הם - בן ר' אברהם..."

"עוד שמעתי מאבי זצ"ל, וכבר מובא בספרים, שהרבי ר' אלימלך התבטא כי היו לו שלושה דברים: עין, פה ולב. את העין הוא מסר לתלמידו 'החווה מלובלין' זי"ע, שכידוע ראה מסוף העולם עד סופו, את הפה הוא מסר לתלמידו הרה"ק 'האוהב ישראל' מאפטא זי"ע, ואילו את הלב הוא הותיר לעצמו.

"הרה"ק בעל ה'שפת אמת' זי"ע הבהיר זאת, כי כנראה לא מצא הרבי ר' אלימלך מי שראוי לקבל את הכח הטמון בלבו הטהור..."

זכותו תגן עלינו - אמן;

(מתוך מרוה לצמא, אדר תשע"ז)

מרן הגרש"ז אויערבאך שנא את הכבוד שעושים לו, וממש כעס על זה, והיה אומר לבני ביתו: "הרי אתם לא רוצים להכאיב לי, ולמה כותבים הנכם תארים וכדומה?". פעם התבטא: "אני אראה לכם מה זה כבוד אמת! שלחתי מכתב דברי תורה לרבי משה פיינשטיין והסכים לזה - זהו כבוד אמת!"

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א, בפנינים על חכמת הלב של גדולי ישראל, והיחס שלהם לכבוד האמת והמדומה

"מלא אתם חֶקְמַת לֵב" (שמות ל"ה, ל"ה)
כבוד אמת

במסילת ישירים כתב: "והכבוד האמת אינו אלא ידיעת התורה באמת, וכן אמרו ז"ל: 'אין כבוד אלא תורה שנא' כבוד חכמים ינחלו', וזולתה אינו אלא כבוד מדומה וכוזב, הבל ואין בו מועיל".

מרן הגרש"ז אויערבאך שנא בתכלית את הכבוד שעושים לו, וממש כעס על זה, והיה אומר לבני ביתו ולמשפחתו: "הרי אתם לא רוצים להכאיב לי, ולמה כותבים הנכם תארים וכדומה, או מנסים לסדר לי מקום חשוב באספות וכיו"ב?". הוא התבטא פעם: "אני אראה לכם מה זה כבוד אמת: שלחתי מכתב דברי תורה לרבי משה פיינשטיין והסכים לזה - זהו כבוד אמת!".

מרן רבי איסר זלמן היה אומר: "איני בוחל בכבוד בגלל הפרומקייט שבו, אלא בגלל הקרומקייט שבו..."

כבוד מדומה

הסבא מסלבודקה ניגש פעם לאחד הבחורים בישיבה, ושאל אותו מי קיבל עליית שישי בשבת. אמר לו הבחור שאינו זוכר. וכך ניגש לכמה בחורים, וכולם אמרו לו שאינם זוכרים. אמר הרב: "אותו אחד שקיבל עליית שישי, במשך זמן רב הרי הוא מתגאה על הכבוד הרב שנפל בחלקו, והנה עברו רק יומיים שלושה וכבר אף אחד לא זוכרו! וכי זה נקרא כבוד?!..."

הרב דסלר (מכתב מאליהו חלק א' עמוד צ"ט) מסביר, שכשם שישנם ילדים המשתעשעים בצעצועיהם, כך משתעשעים מבוגרים בכבוד, והמכנה המשותף בשניהם הוא הדמיון המעניק להם סיפוק. הילד נוטל תיבה שבורה, ומשחק בה כאילו היתה ספינה והוא רב החובל שלה, באותה מידה המבוגר משחק בפסיות כבוד, שהדמיון משלה אותו שעל ידן הוא חשוב...

מרן הגר"ח שמואלביץ היה תמיד מספר, כי עבר פעם בין ספסלי ישיבת מיר, ושמע איך בחור אומר לחברו "רבי חיים מחדש", כוונת הבחור היתה לחידושו של רבי חיים מבריסק, אבל לרגע קט היתה לו שמחה בלב, שבחור חוזר 'על שיעור שלו'. אחרי הרבה שנים עדיין מהבהבת בקרבו אותה הנאה שהיתה לו, ברגע זה "כי זהו כוחו של כבוד המדומה".

מהו כבוד אצל אנשים

מרן הגר"ח שמואלביץ היה מספר בהלצה, כי מעודו לא הבין מהו כבוד עד שלמד זאת מפי אדם פשוט. פעם, בדרך הילוכו בשעות לפנות בוקר, פגע בעובדי הניקיון כשהם עוסקים במלאכתם בפניו פחי האשפה. עבודתם מתחלקת ביניהם. יש מהם המקרבים את הפחים למכונית האשפה, ויש המעמיסים את האשפה על המכונית, נעמדים על מדף בצידה ועימה הם נוסעים ממקום למקום. כשעבר הגר"ח שמואלביץ במקום, פנה לעברו אחד מהעובדים ובירכו לשלום, בהוסיפו שבל יופתע הרב מכך שהוא רק עוסק בהזזת הפחים ולא בנסיעה על גבי מכונית האשפה, באשר מטבעו הוא בורח מהכבוד...

אמר הגר"ח כי אז הבין לראשונה מה טיבו של כבוד...

מתחלקים בסבל של כבוד

בספר 'תנועת המוסר' (ח, ה עמוד קכ"ג), הובא שבורח מן הכבוד היה רבי אהרן בקשט, גאב"ד לומז'ה, בעל 'לב אהרן', נאהב על הבריות ונואם בחסד עליון, וכל אימת שסיים נאומו התחמק ונעלם מעיני הקהל בכדי שלא יחלקו לו כבוד. פעם הזדמנו רבי אהרן ובעל ה'חפץ חיים' זצ"ל באחת מערי פולין, לעצרת גדולה שהוכרזה למען חיזוק טהרת המשפחה. המונים צבאו על פתחי האולם לראות את הרבנים החשובים. בסיום העצרת ניסה רבי אהרן להחזיק במנהגו ולברוח מן הכבוד שיחלקו לו, אולם הפעם לא הצליח.

מי עיכב בעדו - ה'חפץ חיים'.

ידוע ידע ה'חפץ חיים' מה שבדעת רבי אהרן לעשות, והכין את עצמו מקודם. תפסו בידו והחזיקו, וכך יצאו שני הגדולים יחד מהאולם. "כבודו רצה שרק אני אסבול מכבוד ואינני על כך?", הפטיר ה'חפץ חיים', "יקבל נא כבודו את מחציתו ונתחלק..."

סכנת הכבוד עד זקנה ושיבה

סיפר אבי זצ"ל, שפעם הגיע ידיד נעוריו של הרה"צ רבי אליהו לופיאן לבקרו בכפר חסידים, והתארח אצלו ימים אחדים. בוקר אחד טרם יצא מביתו

לישיבה, הבחין האורח כיצד רבי אליהו עומד ומשנן את הפסוק "ולא תביא תועבה אל ביתך". לתמיהתו הסביר לו רבי אליהו כדברים האלה: "עוד מעט אכנס לישיבה, יקומו התלמידים לכבודי, אעלה למקומי במזרח, ימתינו עלי בקריאת שמע ושמונה עשרה, והרי הכתוב מכנה את הגאוותן ובעל הכבוד 'תועבת ה' כל גבה לב', 'כל' - לרבות משגיח, ראש ישיבה וכל מי שמכהן במשרה, שחולקים לו כבוד בהכרח ומצד החינוך, כולם נכנסים בסוג זה של 'תועבת ה'".

"האם איש כמותו, המעונה וחלש, צריך לחשוש לגבהות הלב?", שאל האורח.

השיב לו רבי אליהו במשלו: "במקום פלוני מונחת פצצה מסוכנת. זה כמה שנים חלפו עליה אלפי אנשים ולא התפוצצה, האם חדלה הסכנה בשל כך? אולי תתפוצץ בדיוק עכשיו? אכן, סכנת הכבוד עד זקנה ושיבה!".

התיישב בעצמו במזרח

הגאון רבי שלמה קרליץ, היה נוהג כשהגיע למקום שידוע היה לו שיושיבוהו ב'מזרח', שלפני שהושיבוהו התיישב בעצמו ב'מזרח', בהטעימו: "הרי בסופו של דבר יעלו אותי לשבת ב'מזרח', כעת עומדות בפני שתי ברירות: או שהדבר יעשה בדרך כבוד, דהיינו שייבקשו ממני לעלות ל'מזרח' ואני אסרב, שוב יבקשו ממני ושוב אסרב, עד שלבסוף יכריחו אותי לשבת שם. או שלעומת זאת אעלה לבד ל'מזרח', ואז זה לא ייעשה בדרך כבוד אלא אדרכה, בדרך בזיון..."

לוקנים נשאר כבוד

הגאון רבי בן ציון אבא שאול היה אומר: "לפעמים פוגשים בבית הכנסת אנשים מבוגרים, שמקפידים מאד שיתנו להם כבוד בתפילה ובעליה לתורה, ואילו צעירים - אנו רואים שלא מפריע להם. זה לא אומר שהצעירים טובים יותר, אלא הזקנים - מה שנשאר להם מתאוות העולם הזה - הוא הכבוד. הצעירים מלאי תאוות אחרות..."

(מתוך הספר 'מידות והנהגות טובות')

הג"ר ישראל זאב גוסטמן הגיע לארץ ישראל, והחליט לקיים בה את ישיבתו. באותם ימים הציעו לו לקנות בנין בשכונת רחביה בעלות של מאה חמישים אלף דולר, או בנין בשכונת מאה שערים שעלותו שלושים אלף דולר, וכל זאת כאשר בכיסו לא היה כסף בסיסי למחייתו, ואפילו לצורך כרטיס טיסה לארץ לווה כספים

גאב"ד טשעבין, הגאון רבי דוב בעריש ווידענפלד זצוק"ל על 'תאות הממון'

רבינו: 'אינכם רוצים לומר שאתם הייתם הדיין אצל רבי חיים עוזר?' שתק רבי ישראל, ורבינו הבין שזה הוא.

רבינו הסביר שהוא זוכר היטב את השם, שכן בשעתו שלח מכתב הלכת לריש גלותא, הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי בוילנא, ורבי חיים עוזר שלא יכול היה לטפל בכל התשובות בעצמו, שכן מידי יום היה הדוור מביא לביתו שני שקים מלאים במכתבים ובקשות מכל רחבי העולם היהודי, היתה דרכו שהיה מפנה חלק מהתשובות לדייני הבי"ד, והם היו לומדים את הבעיה ומציגים אותה בפניו ועונים בשמו, ובשעתו היה הרב גוסטמן זה שענה, ורבינו זכר זאת על אתר ברגע ששמע את שמו. כששמע רבינו שהעומד לפניו הינו הרב גוסטמן מוילנא נעמד מלא קומתו. שטח ר' ישראל את השאלה, שמציעים לפניו שני בניינים, כאשר נטיית ליבו היא לקנות את הבנין הזול. רבינו שמע את השאלה, והשיב שלדעתו כדאי שיקנה דווקא את הבנין בשכונת רחביה, שכן במאה שערים לא חסרות ישיבות, וסיפר לו על ישיבתו שלו ששהתה באותם שנים באזור, והקרינה לכל הסביבה. וכשאלו רבי ישראל: 'וכסף מנלן?' השיב רבינו שמי שיש לו אמונה ובטחון בהקב"ה, ורוצה באמת להרחיב את גבולות הקדושה - אין לו מה לדאוג.

רבי ישראל סבר וקיבל, וניגש בבטחון לחתום על העסקה, וזאת מבלי שיהיה לו מושג מהיכן ישיג סכום אדיר זה. סיפר רבי ישראל לתלמידיו: 'לאחר שחתמתי על העסקה, נפנית לפעולה המעשית היחידה שיכולתי לעשות, שמתני פעמי לפתילה, לשוחח 'דורך רידן' עם הקב"ה. וכה אמרתי להקב"ה: 'הרמב"ם, בפירושו המשניות, פותח את דבריו פעמים רבות במילים 'אמר הקב"ה', משמע, שמה שהרמב"ם אומר - זה מה שאתה הקב"ה, אומר, והרי, 'יפתח בדורו כשמואל בדורו' (ר"ה כה:); ואם הטשעבין רב אומר לקנות את הבנין זאת אומרת שאתה הקב"ה אומר כן... אם כן, עוזר לי להשיג את הכסף...'

שב רבי ישראל לביתו והחל לעשות השתדלות, התקשר לחתנו בארה"ב וביקשו להשיג בדחיפות שלושים אלף דולר, הסכום שהיה עליו להעביר כמקדמה... למרבה הפלא הצליח חתנו להשיג את הכסף. וכך בשרשרת של נסים הצליח להשיג את כל הכסף שנצרך לתשלום עבור הבנין.

(מתוך הספר 'שר התורה')

"פֶּלַח הַזֶּהָב הֶעָשׂוּ לְמִלְאָכָה" (שמות ל"ה, כ"ד)
'תאוות הממון - איני יודע מהי'

מעיד תלמידו המובהק הג"ר יהודה רבינוביץ: 'בהזדמנות נדירה התבטא רבינו על עצמו ואמר: 'מתאוות הכבוד איני יכול לומר שהנני נקי, אמנם לא ה'כבוד' שהעולם חושבים אותו לכבוד, אולם 'תאות הממון' - איני יודע מהי, ממש אין לי שום השגה בכך'. פעם כשדיבר בענין זה עם מקורבו רבי יהושע לוי אמר לו: 'אמן לי, בחוץ לארץ אפילו את צורת המטבעות לא הכרת'.

הסכום שהגיע במדויק

סיפר הרה"ח רבי משה שוימר, שפעם נשלח ע"י הרה"ח רבי לייביש רובינפלד משוויץ בכדי למסור לרבינו מעטפה, וביקשו שימסור אותה בעצמו ליד רבינו.

כשהגיע, פתח המשמש את הדלת, ואמר שרבינו לא מרגיש היום טוב, ולכן אי אפשר להיכנס. אמר לו רבי משה שיש לו דבר מה למסור לרבינו, והמשלח לא הסכים למסור, אלא רק לידי רבינו עצמו. כששמע המשמש כך - הכניסו. במעטפה היה סכום כסף עצום ששלח ר' לייבוש לרבינו.

בדיעבד, התברר שרבינו נצרך בדיוק באותו יום לסכום עצום של צדקה, ולא הרגיש טוב, שכן לא ידע מהיכן יטול את הסכום, ובדיוק הגיעה המעטפה ובה הסכום המדויק שרבינו נזקק לו.

רבינו מכריע לקנות בנין בלי שיהיה לקונה פרוטה לפרוטה

הג"ר ישראל זאב גוסטמן, מתלמידי הג"ר שמעון שקאפ, שכיחן כדיין בבית דינו של הג"ר חיים עוזר גרודז'ינסקי, ואחר המלחמה כראש ישיבת נצח ישראל ראמילס בארה"ב, הגיע לארץ ישראל והחליט להשתקע בה ולקיים בה את ישיבתו. אלא שלא ידע היכן לבנות את הישיבה. באותם ימים הציעו לו לקניה אחד משני בניינים: או בנין בשכונת רחביה שעלותו מאה חמישים אלף דולר או בנין בשכונת מאה שערים שעלותו שלושים אלף דולר, וכל זאת כאשר בכיסו לא היה כסף בסיסי למחייתו, ואפילו לצורך כרטיס טיסה לארץ לווה כספים.

החליט רבי ישראל להיכנס ולהימלך עם רבינו בענין. כשנכנס, שאלו רבינו לשמו וענה 'ישראל גוסטמן'. 'מהיכן?' 'מוילנא'. שאלו רבינו על אתר: 'האם אביכם היה דיין אצל רבי חיים עוזר?', 'לא'. 'אולי דודכם?' 'לא'. המשך

קו השיעורים של דרשו

077-2222-666 או *4992

לאחר הכנס קיבל ברנהרד שיחת טלפון מהסמנכ"ל, וסיפר ששהה יחד עם ביל גייטס במטוסו הפרטי, והוא סיפר לו על הסכום האדיר שהוצע, ועל עקשנותו שלא להרצות בשבת. "אני יכול לקנות כל דבר שארצה - כל בנין, כל מטוס או כל יאכטה", אמר המיליארדר, "אבל כל כספי אינו מספיק כדי לקנות שבת אחת של יהודי...".

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על יום השבת

בפעם השלישית הגיע השליח עם איום רציני: "ראש הממשלה ביקש להודיע לך, כי אם אינך מופיע מיד במשרדו, הוא מבטל את כל העסקים המשותפים שלכם, ואתה מפוטר".

"קיבלתי את הודעת הפיטורין", השיב רוטשילד, סגר את הדלת, ושב לסעודת השבת.

צריך להבין שלא מדובר בפיטורין מעבודת המזכירות... מדובר היה בסכומי כסף עצומים שילכו לאבדון, וגם בהפסד של כבוד ושל מעמד, אבל רוטשילד עמד בניסיון.

במוצאי שבת הוא שוב מקבל הודעה - ראש הממשלה מבקש שיגיע למשרדו בדחיפות.

כשנכנס רוטשילד למשרד ראש הממשלה, התקבל בחיבוק חם. "אני חייב לך כסף רב", בישר לו ראש הממשלה, והסביר: "היה אצלי סיני אחד, מיליארדר. דיברנו, והשיחה התגלגלה. במהלך הדברים אמרתי לו שאני מכיר יהודי שלא ימכור את השבת שלו בשום מחיר. הוא לא האמין לי, ואני התעקשתי. התערבנו על סכום עתק, ואז שלחתי לקרוא לך". "בזכותך ובזכות השבת שלך הרווחתי סכום כסף עצום", סיים ראש הממשלה, "מגיע לך מחצית ממנו...".

השבת - דאי' למדרגת האדם

קדושתה ועוצמתה הרוחנית של השבת הן עצומות. זכינו לראות אלפי נערים, בחורים ובוגרי צבא שבזכות שבת אחת כצורתה, שזכו לחוות בשיבתנו, קבלו עליהם עול מלכות שמים, וחזרו בתשובה שלמה.

רמז רמזו לנו רבותינו: התורה מתחילה במילה "בראשית" שהיא אותיות "ירא שבת" - תפחד מן השבת, לא מהשבת עצמה, אלא ממי שצווה עליה.

נראה לומר עוד, שהמילה "בראשית" היא גם אותיות "ראי שבת" - השבת היא כמו מראה ליהודי: אם חפץ אדם לבדוק מה מצבו הרוחני, יתבונן כיצד עוברת עליו השבת. האם הוא חש בקדושתה, האם הוא מרגיש בה את קרבת ה', איך עוברות עליו תפילות השבת, איך נראות הסעודות שלו. היכולת לחוות את השבת כיום מיוחד ומרומם - משקפת את המצב הרוחני הכללי של האדם, ולכן השבת היא כעין ראי.

גם הפעולות החומריות שאנו עושים בשבת - אינן דומות לפעולות שגרתיות של חיי היום יום. אכילה בשבת לדוגמה, הרי היא מצוה, וכל מה שמכוון לעונג שבת - נחשב גם כן למצוה ולזכות. האדמו"ר רבי מנחם מנדל מרימינוב זצ"ל היה אומר, שכאשר אדם אוכל בשבת - כוונתו צריכה להיות שהשבת בעצמה תהנה מאכילה זו!

הנהגה נכונה בשבת משפיעה על האדם עונג ושמחה כל ימות השבוע, ומסיעת להתקדמותו הרוחנית.

בפיוט "בר יוחאי" אומרים: "אור מופלא רום מעלה". הכוונה היא, שעל ידי שמירת השבת אדם מקבל הארה עילאית המביאה אותו לקבלת החלטות בענייני שמירת התורה והמצוות במשך השבוע כולו.

יש לזה רמז במה שאמרו רבותינו (זהר בראשית דף כט ע"ב): "כל המקיים את השבת כאילו מקיים את כל התורה כולה". מי שמקדש שביעי כראוי לו, מביא עצמו למצב של התבוננות במצבו הרוחני, ולקבלת החלטות של התחזקות. התחזקות זו שקיבל על עצמו בזכות השבת, מחשיבה אותו כאילו קיים את התורה כולה.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

"וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה" (שמות ל"ה, ב')

השבת שייכת ליהודי. גוי אינו יכול לקנותה גם אם ייתן את כל כספו לשם כך, והיהודי, אם זוכה לדעת כמה יקרה היא - אינו מוכן למוכרה בעד שום הון שבעולם.

קיווי ברנהרד הוא יהודי שומר תורה ומצוות מדרום אפריקה. לפני מספר שנים הוציא ברנהרד ספר המלמד כיצד ניתן ליישם תכונות מסוימות, ולתרגם אותן להצלחה בעולם העסקים הקשוח בעידן המודרני. הספר הפך להצלחה רבה, והפך לרב מכר בקנה מידה בינלאומי. במקביל - הביקוש להרצאותיו של ברנהרד הלך וגבר, והוא הוזמן להרצות ולהנחות בכנסים עסקיים בכל רחבי העולם.

יום אחד הוא מקבל שיחת טלפון מסמנכ"ל בכיר בחברת מיקרוסופט העולמית, שמייסדה - ביל גייטס הוא מגדולי עשירי העולם. הלה הזמין אותו

להרצות בכנס שבו ישתתפו כל מנהלי החברה. הרצאתו של ברנהרד תהיה הרצאת הפתיחה. קיווי ברנהרד רצה לענות בחיוב להזמנה, כמובן, אולם כשפתח את יומנו כדי לבדוק את התאריך, גילה כי יומו הראשון של הכנס אמור להיות בשבת.

"בשבת אני לא עובד", הודיע ברנהרד לסמנכ"ל שמעבר לקו. התגובה היתה נדהמת. הוצע לו סכום כפול ומשולש. מאות אלפי דולרים, אבל ברנהרד בשלו: "בשבת אני לא עובד, וזה לא משהו שספק יכול לפתור".

כסופו של דבר חברת מיקרוסופט הענקית נאלצה לשנות את תאריכי הכנס, ולהתחילו ביום ראשון, כי זו

היתה הדרך היחידה שלהם לקבל הרצאה פותחת מקיווי ברנהרד...

חדשים ספורים לאחר הכנס, קיבל ברנהרד שיחת טלפון נוספת מאותו סמנכ"ל. לפני מספר ימים הוא שהה יחד עם ביל גייטס במטוסו הפרטי. דברו שם על הכנס ועל ההרצאה, והוא סיפר לבוס על הסכום האדיר שהוצע לברנהרד, ועל עקשנותו שלא להרצות בשבת. כעת התקשר הסמנכ"ל כדי לשתף את ברנהרד בתגובתו המתפעלת של מר גייטס: "אני יכול לקנות כל דבר שארצה - כל בנין, כל מטוס או כל יאכטה שאחפוץ בהם", אמר המיליארדר, "אבל כל כספי אינו מספיק, כדי לקנות שבת אחת של יהודי...". כאשר היהודי עושה את שבתו קודש, ושומר עליה מכל משמר, גם הגויים מכירים בכך שהשבת היא ערך עליון עבורו, ואף יודעים להעריך את הנחישות והעקביות ששמירת השבת מעידה עליהן.

עמידה בניסיון ושכרה

מסופר על אחד מבני משפחת רוטשילד, שהיה שותף עם ראש ממשלת אנגליה בכל מיני עסקים, ושימש גם כיועצו. ליל שבת אחד, בעודו יושב עם כל משפחתו לסעודת השבת, נשמעו לפתע נקישות על הדלת.

בפתח עמד שליח: "ראש הממשלה זקוק לך לענין דחוף ביותר".

"אם מדובר בפיקוח נפש, אבוא", ענה רוטשילד, "אולם אם הנושא קשור לענייני מסחר ותעשייה - איני יכול לבוא. שבת היום".

השליח חזר לאחר זמן קצר והודיע: "מדובר בעסקים, אבל ראש הממשלה מוסר כי הוא מוכרח לראותך כעת".

רוטשילד לא התרשם. "הסיכום בינינו הוא כי בשבת אינני עובד. לא אוכל להגיע".

מרום התלהבות, נתקל העוזר של רבי שבתי פרנקל זצ"ל באחת מרגלי השולחן, וכוס הקפה התהפכה על השולחן, הישר על הקלף העתיק ויקר המציאות. היה זה עניין של שניה עד שהבינו השניים כי כתב היד העתיק, סכומי הכסף האדירים, ההשקעה והמאמצים חובקי העולם - הכל ירד לטמיון

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, על אלו ששולטים במידת הכעס

הרב הגאון רבי שבתי פרנקל זצ"ל. מעשה שהיה כך היה: רבי שבתי היה אוד מוצל מאש התופת הנאצית, איש רם משכמו ומעלה, תם וישר שעשה מלאכת ה' באמונה. משאת חייו היתה להוציא לאור את ספרי ה'יד החזקה' להרמב"ם במהדורה חדשה ומפוארת, נקיה מכל שגיאה וטעות ומסוננת מכל רבב. למען מטרה קדושה זו, השליך נפשו מנגד להשיג את המהדורות הראשונות של הספרים, ולהתחנות אחר כתביו המקוריים של הרמב"ם. הוא הקדיש שנים ארוכות להשלימם בצורה היותר טובה ומפוארת.

באחד הימים, לבש משרדו של רבי שבתי אווירת חג. באותו בוקר באו לסיומם חודשים ארוכים של עמל ויגיעה. כתב יד עתיק ונדיר של אחד מתלמידי הרמב"ם נמצא במצרים, ובתוכם של שרים, שגרירים, חברי פרלמנט וראשי ממשלה במדינות שונות, הצליח רבי שבתי לרכוש את כתב היד המיוחד מהשלטונות המצריים תמורת סכום עתק.

הקלף העתיק והנדיר היה מונח על שולחנו, ועוזרו נקרא לחדר כדי לבחון עמו את כתב היד. כשכוס קפה בידו, נכנס העוזר לחדר, כשהוא נרגש לחוות בעיניו בכתב היד שכה ייחלו להשגתו. מרום התלהבות, נתקל העוזר באחת מרגלי השולחן, וכוס הקפה התהפכה על השולחן, הישר על הקלף העתיק ויקר המציאות. היה זה עניין של שניה עד שהבינו השניים כי כתב היד העתיק, סכומי הכסף האדירים, ההשקעה והמאמצים חובקי העולם - הכל ירד לטמיון. מעיסה של קלף מתפורר

וקפה - אי אפשר היה לעשות דבר.

העוזר, שלא ידע את נפשו מרב צער ופחד, השפיל את עיניו וקפא במקומו. מרוב מבוכה ואשמה לא העז כלל לזוז, ונותר כך דומם כשמבטו נעוץ ברצפה. רבי שבתי יצא מן החדר, וכעבור שתי דקות חזר ובידו... ספל קפה. הוא הניח את הספל לפני העוזר ואמר לו: "כמדומני שכוס הקפה שלך נשפכה. קח, שתה!"...

דומה שכל מלה נוספת מיותרת. כמה עוצמה גלומה במעשה זה של רבי שבתי! כמה גדלות נפש! כמה כבישת הכעס ועבודת המדות דרושות בשביל כך!

מי יודע, אולי מעשה זה מצטרף לשלל זכויותיו הגדולות של רבי שבתי, שבעטיין זכו אותו משמים להאדיר את ספרי הרמב"ם, ולגרום איתם מהפכה של ממש בעולם התורה.

* * *

פעם זכיתי לשהות בחדר למודו של קדוש ישראל, מרן ה'סטייפלער' זצ"ל, והנה נכנס אברך לחדרו, והתלונן בפניו על כך שאינו מצליח להתגבר על עצמו במדת הכעס. "אני עובד קשה על עצמי שלא לכעוס ואיני מצליח" - אמר בכאב.

בתחילה הגיב ה'סטייפלער' בתמיהה: "אתה יהודי מאמין, הלא כן? אם היית יהודי מאמין באמת, לא היית מגיע כלל למדת הכעס, משום שהיית יודע בברור שלא פלוני הכעיס אותך, לא אשתך, לא השכן ולא שום אדם - הכל מסובב מלמעלה!"

אחר כך, בראותו את מצוקת האברך, שבאמת ובתמים בקש תיקון לנפשו,

ידועים דברי הזהר הקדוש (תקוני זהר, תקון מח, דף פה, א) על הפסוק: "לא תבערו אש בכל משבתים ביום השבת", במ דרשו על חומרתה הנוראה של מדת הכעס, ובפרט ביום השבת.

שרש הכעס נובע מחוסר אמונה

חז"ל מתייחסים בכמה מקומות אל הכעסן כאל כופר בעקרי האמונה וכאפיקורוס בדעותיו. כך אמרו בגמרא (שבת קה, ב): "המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו - יהא בעיניך כעובד עבודה זרה. שכך אמנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה, והולך ועובד", רחמנא לצלן. כעין זאת אמרו גם בגמרא בנדרים (שם): "כל הכועס - אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו".

בעל ה'חרדים' (פרק כא אות יז) כותב דבר נורא: "הלב הוא היכל לשכינה הקדושה, והכועס מכניס צלם בהיכל ומגרש ממנו השכינה".

ויש להבין את עומק הדברים - מדוע באמת נחשב הכועס ככופר ואפיקורוס?

ההסבר הוא, משום שאדם המאמין בכל לבו באמת ובתמים במציאות הבורא יתברך, ובהשגחה הפרטית הקיימת בכל עת ובכל פעולה ופרט; מי שמכיר בכך בהכרה ברורה וחדה שאיננה משתמעת לשני פנים, שכל מעשה, כל דיבור וכל שמיעה שלו ושל זולתו, נעשה בגזרת עליון וברצונו - בהכרח לא יבוא לידי כעס. סברא פשוטה המתקבלת על דעתו של כל בר דעת היא, שאין לו להלין על זולתו, כאשר מכיר ויודע הוא שהכל מנהג בידי הקדוש ברוך הוא בתכלית הדקדוק האמת והצדק, ומי שעשה את הפעולה אינו אלא שליחו.

לאור זאת, העצה להינצל ממידת הכעס היא על ידי הכנעה וענווה וביטול עצמי למול הבורא יתברך ורצונו. כך כותב בעל 'חובת הלבבות' (שער הכניעה פרק ה): "כאשר ידבק האדם בהכנעה, היא תרחיק ממנו את כל תופעות הגאווה וגובה הלב וההתנשאות".

אדם שלבו כנוע, יישאר רגוע ושליו גם כאשר החיים יזמנו לו ניסיונות ואכזבות קשים. גם אם יוכל במפורש להצביע על פלוני שגרם לו לכאב ולעוגמת הנפש, הוא יוכל להתגבר על כעסו בקלות, על ידי שיזכיר לעצמו שיש מנהיג לבירה, ורק הוא עושה ופועל באמת.

באחת משיחותיו, הגדיר מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, נקודה זו היטב:

"ליהודי הלומד תורה, יש פתרון לכל שאלותיו ובעיותיו. אין לו ספקות, בין אם טוב לו ובין אם חס ושלום אחרת, הוא מאמין ויודע שהכל מהריבונו של עולם. הוא משגיח עליו, מלמד אותו ומראה לו את הדרך, וזה פתרון לבעיותיו. הוא יודע שהבורא מנהל את ענייניו ומנהיג את הכל, ואז אין לו טענות על אף אחד! תמיד טוב לו! כי תמיד יש אבא שמנהיגו! כאשר טוב לו - זהו אביו שבשמים שנותן לו. וגם אם חס ושלום לא טוב - זהו האבא שמעניש ויודע מה שהוא עושה..."

אם האדם מתייחס אל מאורעות החיים איתן באמונתו, הוא חוסך בגישה זו כעסים וטרונות לאין ספור, וחי בשלום עם סובביו וזולתו; שכן כפי האמור, מה טעם לכעס על השני כאשר איננו אשם בנעשה?

* * *

מי שיישם זאת הלכה למעשה בצורה מפעימה ומעוררת השתאות, היה

יעץ לו ה'סטייפלער': "תראה להשתמש עם השעון", כלומר, לדחות את הכעס לדקות ספורות. "השעון עוזר הרבה לעבודת השם", הפטיר. שח לי אחד מנכדיו של דודי, מרן עמוד ההוראה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהוא זוכר כיצד סבו נתקל פעם במשהו תוך כדי הליכה כשכוס זכוכית בידו. הרב מעד, והכוס נפלה על הרצפה כשהיא מתנפצת לרסיסים בקול רעש גדול.

הנכד תאר כי המחזה היה נראה ממש כלקוח מעולם אחר. הרבנית נגשה ללא שום סימני כעס ועצבות, בלא אנחה, בלא לעשות כלל 'עסק' מכל העניין; היא פשוט התכופפה, אספה את השברים והניחה באשפה, כאילו דבר לא קרה. הרי הכל משמים! מה שייך לכעס? מה שייך להיות עצובים? כך היתה התחושה בבית הגדול של הרב אלישיב, שהושתת על אדני האמונה התמימה.

"לא אדע מה זאת כעס" - העיד רבי חיים עוזר בעצמו

יש ברשותי קובץ נפלא בשם 'המאסף', שיצא לאור בשנת תש"א, בתוך שנת האבל על פטירתו של גאון הדור, מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, בעל 'אחיעזר'. בסוף הקובץ מופיע מאמרו המאלף של הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל, אב"ד קריניק, שנמנה על נאמניו ומקורביו הגדולים.

בתחילת הדברים, הוא מעתיק את הקבלות שקבל על עצמו רבי חיים עוזר לשנת תרצ"ד, ושם מופיע בין הדברים: "להתרחק מן הכעס עד הקצה האחרון".

בצד סעיף זה, הוסיף רבי חזקיהו יוסף נופך של עובדות והנהגות, כיצד יישם רבי חיים עוזר את הקבלה למעשה, וכך כתב: "זהו באמת פרק מיוחד ותורה שלמה!

בין המון הפונים אליו יום יום בבקשות שונות, היו לא מעטים שהציקו לו הרבה, ובכל זה לא ראה איש מעולם שמץ של קפידה וכעס על פניו.

"פעם אחת הייתי נוכח כאשר בא אל רבינו בנו של רב אחד, והציק לו הרבה שימליץ בעד אביו לעיר פלונית, שהיתה פנויה אז, שיקבלו שמה את אביו לרב. ובאשר לדעת רבינו לא היה אותו הרב ראוי לרבנות חשובה זו, לא נענה לו. אז עבר הבן לדבר קשות, והתחיל בדברי ביקורת וביטויים כמדקרות, עד כי אחזתני רעדה. אך רבינו לא ענה לו מאומה, ורק כשדבריו עברו כל גבול יצא לחדר אחר יחד אתי..."

"בהמיית רוחי אמרתי לו: 'הלא גם לסבלנות יש גבול וקצה'. על זה השיבני: 'הלא הוא משתדל בעד אביו, ורק מחמת רגש האחריות שלי, אינני יכול להרשות לעצמי למלאות מבוקשו, כי יודע אני שאין רבנות עיר חשובה זו הולמת לאביו. אולם אין לי רשות להתלונן עליו ועל הדברים והביטויים שאמר...'"

"פעם אחת בחודשים האחרונים, ראיתי את רבינו מדבר קשות לרב אחד, וכאשר יצא אותו הרב מאתו, אמרתי לו: 'הלא אין זה דרך רבינו, והתרגזותו הלא תזיק לבריאותו'. היה זה בעת שכבר תקפה עליו מחלתו. על זה השיבני: 'חס ושלום לא כעסתי כלל, כי לא אדע מה זאת כעס! אך עשיתי עצמי כמרגז כדי שיבין הרב את הרצינות שבדבר, וישים הדברים בלבו, שלא יעשה כן שנית'."

באותו קובץ, מופיע גם מאמרו של הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל, ראש בית הדין ורבה של העיר פתח תקוה, שזכה לקבל לקח מפיו של רבי חיים עוזר. גם הוא מעלה על נס את הנהגת הבריחה מכעס והסבלנות הרבה של גאון הדור: "הוא היה סבלן גדול ולא חשש מה שיגידו עליו החופשיים בעולם. אף על פי שהיה מרגיש אף בדבר הקטן ביותר, כשרצו להכעיסו, חכמתו וסבלנותו עמדו לו לבטל מעליו כל המקטרגים. זכורני עבדא, בהיותי צעיר לימים מלומדי הקבוץ שלו בוילנא בשנת תרס"ב, הייתי מבאי ביתו וראיתי פעם בחורף, בא טבח אחד עם שאלת הראה לרבי חיים עוזר, והטריף. הטבח התמלא חמה והטיח בפניו: 'אם אינו יודע לפסוק שאלת הראה, איך מקבל

עליו להורות'..."

"ודבר זה היה בזמן שכבר התפרסמה בוילנא גדלותו ואדירותו בתורה, וכלם קבלו מרותו ולא נעשה דבר קטן וגדול מבלעדו. ברור שאם טבח היה אומר כזה דבר לרב אפלו בעיירה קטנה, היה מקבל נזיפה חמורה על כך, אבל הוא אמר לי באותה שעה: 'מה לעשות? נפשו מרה עליו על ההיזק, ואין אדם נתפס בשעת צער'. כך היתה מדת סבלנותו ללא גבול! דבר זה יכול לשמש לקח לרבנים ומורי הוראה בישראל."

* * *

העובדות הללו נותנות משנה תוקף והמחשה חיה לדברים נוקבים ששמעתי, מפי מרן ראש הישיבה, הגרא"מ שך זצ"ל, עשרות שנים לאחר מכן. כידוע, הרב שך זכה לקרבה רבה, אהבה והערכה בלתי מוסתרת ממרן רבי חיים עוזר, כאשר שהה בשנותיו הצעירות בוילנא, עד שהעיד על עצמו לא אחת, שבכל הנהגה צבורית שהתבקש להכריע בה, עומדת למול עיניו המחשבה כיצד רבי חיים עוזר היה מכריע בכגון דא...

היה זה כאשר הגיע הרב שך לנחם את בני משפחת הרה"ג רבי משה דוד טננבוים זצ"ל, יושב ראש הנהלת 'ועד הישיבות', והשמיע במקום דברים מופלאים ונשגבים בענין מדות רעות ושרשיהן. חלק מהדברים העליתי על הכתב סמוך לאמירתם, ואני מוסר לכם אותם מזכרוני:

ספר הרב שך מעשה נורא שארע אצל רבי חיים עוזר: "בימים ההם ששהיתי בוילנא, זכיתי לקרבתו הרבה של רבי חיים עוזר ולהכירו באפן אישי. הוא היה קורא לי בחביבות 'רב שך'..." הוסיף הרב שך בבדיחותא. "בשעת המעשה שאספר לכם נכחתי בעצמי - באותה תקופה, רוב המוסדות היו מקבלים תקציב אחזקה חודשית מארגון הג'וינט. מנהל הג'וינט היה שולח את הכסף לרבי חיים עוזר, ודרכו נשלחו הכספים למוסדות התורה בוילנא לפי קריטריונים קבועים.

"לאחר שנות תמיכה קבועות, פתאום הופסק למשך תקופה מסוימת משלוח התקציב מהג'וינט. למרבה החרפה, פרסמו כמה מלמדים מאחד מתלמודי התורה את חשדותיהם ברבי חיים עוזר, שהוא זה שמעכב את כספי המוסדות אצלו, ובכך מונע מהם את קבלת משכורתם, ובכסף המגיע להם הוא מחזיק אלמנות ויתומים... כך קבעו בלי ברורים נוספים.

"לאחר מספר חודשים הגיע מנהל הג'וינט לבקור בעיר וילנא. המלמדים באו להתלונן בפניו על חוסר ישרותו והגינותו, כביכול, של רבי חיים עוזר, אולם עוד לפני שפתחו בדבור, התנצל בפניהם המנהל על כך שלא שלח את הכסף עד עתה, מחמת סיבות כאלו ואחרות. כך נודע למפרע שאין ידו של רבי חיים עוזר בדבר..."

"המלמדים בושו מאד, נבהלו ובקשו להתנצל בפני רבי חיים עוזר. הם אכן עלו לשוחח עמו, ובתוך הדברים ובקשת הסליחה בקשו ממנו, שהיות ועומד כעת להפגש בעצמו עם מנהל הג'וינט, הם מבקשים שימליץ בפני המנהל להגדיל את הסכום שהם מקבלים מהג'וינט. המלמדים היו בטוחים שכפי בקשתם, הנושא שיעמוד במרכז הפגישה בין מנהל הג'וינט לרבי חיים עוזר, יעסוק בעניין הגדלת המשכורות. אלא שלתדהמתם, רבי חיים עוזר, כנראה מטעמי הוא, כלל לא העלה את העניין בפגישה... הדבר כמובן חרה להם היטב.

"או אז החל תהליך הכפשות וזלזול ברבי חיים עוזר, שיש לו דבר אישי ושנאה כלפי המוסד שלהם, ולכן הוא מתעלם מבקשתם ואינו מוכן לסייע להם, וכן הלאה והלאה, אך רבי חיים עוזר לא הגיב כלל לטענות שנטענו כלפיו, והמשיך בהנהגתו כמימים ימימה!"...

במקום נכח גם העסקן הנמרץ הרה"ג רבי שלמה לורנץ זצ"ל, מי ששימש שנים רבות כעושה דברם של גדולי הדור, והיה בפני עצמו תלמיד חכם ובר אוריין. כששמע את הדברים, פנה ושאל את הרב שך: "מדוע רבי חיים עוזר בחר שלא להשיב לדברים הקשים שהטיחו בו? מה עם כבוד התורה?"

הרב שך חייך וענה תשובה מפעימה: "רבי חיים עוזר חשש ממדת הכעס עד מאד... אם היה לו הווה אמינא שמא יבוא לידי כעס העדיף לשתוק!". לאחר רגעים ספורים הוסיף הרב שך לומר: "רבי חיים עוזר היה רחוק מאד מכל המושגים האלו, לא היתה לו שייכות למדת הכעס... ובכל זאת הוא כה חשש ופחד שלא יגיע למצב שתהיה לו הווה אמינא לכעס!"...

"והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך"

הגאון הצדיק רבי ראובן הכהן שליט"א, משיח ישיבת 'מיר ברכפלד', דיבר בכמה הזדמנויות על כך שתמיד ראו אצל רבי אריה פינקל זצ"ל כיצד אוזח הוא באמת המדה, ומשליט את הדעת בשליטה מוחלטת על תכונותיו

בלב רועד מחד וביד בטוחה מאידך, הרבי מניף ידו ומכה באבחה חזקה את המתג. המתג נופל, נשבר ומתרסק, ועלטה כבידה משתררת בכל רחבי המחנה. הרבי רק מוודא כי תיקון הנזק יקח שעות ארוכות, וממהר להימלט...

יהודי קודם כל עושה, קודם כל מנסה, קודם כל מפעיל את כל יכולותיו וכישוריו, ומתמסר לעשות כמיטב יכולתו!

אשכנזי שליט"א, ויהיו הדברים לטובת נשמתו. מחנה ד'ורין שבטרנסניסטריה, שנת תש"ב, עיצומה של מלחמת העולם השנייה. אל המחנה הוגלו אלפי יהודים, שנאסרו במחנה שהיה בית כלא אחד ענקי, בו חיו היהודים בתנאי אנושיות. הרעב והדחוק היו קשים מנשוא, והקור המקפיא השלים את תמונת החיים הקשה והאכזרית...

היהודים במקום עבדו עבודות פרך, ואך בקושי זכו במנת לחם זעומה ומעט מרק לחמם את עצמותיהם היגעויות. בימי החורף גברה המצוקה במחנה עד מאוד, כאשר הטמפרטורה צללה הרבה מתחת לאפס, ובלילות היה הקור הופך למלאך המוות של ממש, ומי יודע כמה יהודים קיפדו את חייהם בצורה אכזרית כל כך, במוות כתוצאה מקפיאה בעיצומו של לילה חורפי, בלי שניתנו להם כל אמצעי הגנה והסקה...

בן 12 בלבד היה הרבי בהיותו במחנה, וכבר אז צערם של יהודי המחנה נגע ללבו הרחום, והוא לא הצליח לשאת את המחשבה כי הם קופאים בלילות ואין איש שם על לב. אך עצי הסקה היו מצרך נדיר ויקר מאוד מאוד, ולא היה בנמצא להשיגם... נאלצו היהודים להישאר נתונים לחסדי הסופות והסערות שפקדו את המחנה, ולהשלים עם המחלות הקשות שפקדו אותם, ועם הקור המצמית החודר לעצמות...

הרבי, שהיה אז ילד צעיר, יכול היה לפטור עצמו באמירה סתמית: 'זה לא לכוחותיי', 'זה גדול מכפי גילי', 'האם ילד יכול לקחת אחריות להציל אלפי יהודים הקופאים מקור במחנה המסוכן?' אך הרבי בחר לעשות ככל יכולתו וכמיטב כוחותיו, ומדי יום, עם שחר אחר התפילה, התעטף במעיל הדק שהיה ברשותו, ומיהר ויצא אל הקור השורר בחוצות. כל שעות היום הסתובב תחת שלג זלעפות, ואך בקושי הצליח להשיג כמה ענפי עצים או חתיכות עץ קטנות...

באחד הימים, יצא הרבי כמדי יום, והוא סובב אנה ואנה ומחפש אחרי עצים מכל סוג ומין. לפתע, ניגש אליו איכר נכרי

ושאל: 'ילד, אתה מחפש עצים? יש לי עצים למכירה?' הרבי הביט בו בחוסר אמון. 'היתכן? כאן במחנה יש לך עצי הסקה למכירה? הרי הם מצרך נדיר ויקר המציאות!' שאל בתדהמה... 'אכן כן', השיב הנוכרי, 'הם מוחבאים ביער, בוא אחריי', לחש הנוכרי, והילד המאושר החל ללכת בעקבותיו למעבה היער. לפתע, תחושת חרדה לפתה את הרבי - 'הן אני ילד לבד, והנוכרי הזה מי יודע מה הוא זומם... הרי כמעט לא יתכן שיש לו באמת עצי הסקה חטובים יפה, ואם היו לו - מדוע שיציעם למכירה לילד בן 12?' - הררה הרבי בחרדה גוברת והולכת...

אחרי הליכה ממושכת שנדמתה בעיניו כנצח, הגיעו השניים לקרחת יער קטנה. הרבי מביט בה ואינו מאמין באוצר שנגלה לעיניו - חבילות ארוזות של עצי הסקה מוכנים לשימוש, ובכמות נכבדה! הן העצים הללו הם אוצר יקר בתנאי החיים במחנה, איך מביאים אותם הכי מהר אל המחנה? הנכרי מביט בעיניו של הילד המתעגלות בהפתעה, ונוקב בסכום המבוקש בגינם. הרבי מביט בעצים, אך נרתע למשמע הסכום... עודו מהרהר על חוסר יכולתו לגייס סכום כזה אף למען המטרה הנעלית, ומיד חולף בו הרהור נוסף - 'הן השומרים הרשעים, גם הם מחפשים נואשות אחרי עצי הסקה וחימום. ברגע שאתחיל להוביל את העצים לכיוון המחנה - יחרימו הקלגסים את כל הסחורה, וכל האוצר היקר ייפול לידיהם הערלות! בשביל זה כדאי להתאמץ?'

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ויביאו את-המשכן" (שמות ל"ט, ל"ג)

הדרך המקובלת, הינה להיכנס לכל פרוייקט רק אחרי שיש תוכנית סדורה כיצד הפרוייקט יצליח להגיע ליעדו. אדם ניגש לבנות בית, הוא מגבש תוכנית כספית, יוצר תוכנית אדריכליות מפורטות, ומקבל תוכנית יסודות ועמודים לייצוב הבית ועמידותו. רק כשכל התשתית מוכנה וכל הפרטים משתלבים ומאפשרים את השלמת ביצוע התוכנית - ניתן להתחיל בביצוע הבניה.

אך החשיבה היהודית הפוכה לחלוטין. פעמים יהודי מרגיש שאין לו את הכוחות והיכולות לסייע למקרה הדורש סיוע, הוא חש שאין לו את הקשרים או את היכולות לגייס כספים, לסייע בעצה, או לתמוך במקרה חסד הנקלע לפניו. הוא מתלבט בין לומר 'זה לא בשבילי', 'אני לא מסוגל להרים פרוייקט כזה', 'זה גדול מכפי כוחותיי', או לומר 'אני אנסה', 'אעשה כמיטב יכולתי', 'אני לא אומר לא, אעשה מה שאני מסוגל!'

בפרשת שבוע זה, מגלה לנו התורה כי עלינו לבחור בדרך השניה, להיכנס פנימה, לנסות, לעשות את שלנו כמיטב יכולתנו. גם אם הפרוייקט נראה גדול עלינו, גם אם לא נראה שיש לנו את הכוחות, גם אם איננו מרגישים

כי זה מתאים לנו - אם משמים זימנו לנו את המשימה, אם משמים הטילו עלינו לסייע למקרה כלשהו - עלינו לנסות לעשות כמיטב יכולתנו, והקדוש ברוך הוא יסייע בידינו להשלים את המשימה.

כך, מגלים חז"ל, לאחר שהוכנו קרשי המשכן וכליו במאמץ גדול ומשותף לכל בני ישראל, כשהגיע משה רבנו להקים את המשכן ולבנותו על מכוננו וגילה את כובד המלאכה הכרוכה בכך, תמה איך יוכל להקים את המשכן בידי אדם. הלא הקרשים כבדי משקל, העברת הבריחים בהם היא מלאכת אומן, והרכבת המשכן כולו - זו עבודת כפיים משמעותית!

השיב לו הקדוש ברוך הוא - אתה תעשה

מלאכתך בידיך, אתה תעשה ככל יכולתך, וראה זה פלא - המשכן יוקם מאליו!

כי יהודי נדרש לפעול ולעשות, גם אם נראה לו שלא יצליח, גם אם בדרך הטבע אין לו סיכוי. יהודי צריך לעשות כמיטב יכולתו, ולקוות לברכת השם במעשיו, שהיא זו שתוביל אותו לתוצאה הרצויה, או גדולה וברוכה ממנה שבעתים!

ישנו פתגם ביידיש: 'א ייד דארף טוהן, נישט אויפטוהן!' (יהודי צריך לנסות לעשות, לא לנסות להועיל!) - כלומר - יהודי צריך לעשות, הוא נדרש להתאמץ, לפעול, בלי לבחון אם יצליח להשיג, בלי לבדוק אם יצליח להוביל לתוצאה, כי רק בורא עולם קובע איזה מאמץ יצליח, והאם אכן יוביל למטרה. היהודי צריך רק לעשות את שלו, לפעול ככל יכולתו, להתאמץ ככל שלא ידו, ולקוות לסייעתא דשמיא במעשיו.

יהודי נדרש לא להירתע מהתפקיד שעומד מולו, הוא צריך 'לקפוץ למים', להתחיל בעשייה, להתחיל לפעול. את כל היתר משלים בורא עולם במידה גדושה, מידו הפתוחה הרחבה והמלאה!

היכן מסתתר ארון החשמל?

בשבת זו, יחול שבת היארצייט של מורי ורבי, כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זי"ע. את הסיפור הבא סיפר בעצמו לנכדו חביבו הרה"ח רבי חיים מרדכי

בשעה אחת עשרה בלילה. הזמן מתקדם בקצב מהיר, ואילו ההליכים מתנהלים בעצלתיים. אבל הרי ברור שהוא חייב להגיע לשיעור בזמן, הן בעשר השנים האחרונות ניתן למנות על אצבעות יד אחת את מספר הפעמים בהן נעדר משיעורו היומי!

כשהבין האב כי ההחלטה בענין בנו מתמהמהת, התחיל להילחץ. למרות שהיה ברור כי הוא נותר כאן לעוד שעות ארוכות, החל האב להתחנן על נפשו בפני הצוות הרפואי, להסביר כי הוא מבקש לזרו את ההליכים, וגם ניסה להתקשר לעסקנים בנסיון להפעיל את השפעתם...

'זה בכלל לא הגיוני מה שאני עושה עכשיו', הרהר לרגע, 'וכי מי לא יודע שחדר מיון הוא מקום שמבלים בו הרבה זמן?' אבל רגע אחר כך התאזר בגבורה: 'מה אני עושה חשבונות האם זה מעשי או לא? אני עושה את מה שאני יכול, גם אם לא נראה שזה יוביל לתוצאה!'

הוא החל לנסות. ביקש בעדינות מהצוות, עירב עסקנים, וגם ניסה למצוא ממלאי מקום, אך ללא הצלחה. השעון הוסיף להתקדם, ורק בשעה תשע בערב הסתכל הרופא על הבדיקות ופסק: 'לאשפז במחלקה'. 'אין שמחה כהתרת הספיקות', חשב לעצמו האב הממהר, 'לפחות התוכנית ברורה. אשפוז מידי, ועד אחת עשרה אצליח להגיע לשיעור...'

האב כבר כוסס ציפורניים במתח, הדקות מוסיפות לחלוף, וכבר רבע לעשר... הוא מתחנן שוב לצוות, שוב מנסה להפעיל קשרים ולזרו הליכים. נכון, זה לא הגיוני להצליח להתגבר על הסחבת הטבעית, אבל הוא חייב להגיע לשיעור, לפחות יעשה מה שהוא יכול!

ואז ניתן האות, בשעה טובה, 'עולים למחלקה! הוא מזדרז, נוטל את בנו בזרועותיו, ומחיש את צעדיו. בבואו למחלקה חשכו עיניו כשהאחות אומרת לו: 'רגע, צריך לעבור הליך קבלה...'. הוא מביט בשאלון הרפואי הארוך, ולבו מסרב להאמין. מה יהיה עם השיעור שאמור להתחיל בעוד שלושים ושלוש דקות? השעון מוסיף להתקדם, 10:31, 10:32... מה יהיה?

ואז צלצל הטלפון, ועל הקו אחד ממאזיני הקבועים בשיעור, עסקן נודע בעולם הרפואי. 'סליחה שלא עייתי קודם, מתנצל האיש, 'חיפשת אותי בשביל משהו?'

'אכן כן', משיב מגיד השיעור, ומספר על מהלך הערב והמלחמה במחוגי השעון כדי לנסות להגיע לשיעור, תוך שהוא עושה ככל שביכולתו לשם כך. 'אבל כנראה כבר מאוחר מדי, אני פה, והשיעור אמור להתחיל בעוד פחות מחצי שעה!'

'תנוח דעתך', התנדב האיש מידי, 'בדיוק אני בדרך לבית החולים, וחשבת להתקשר אליך כדי שאוכל לשמוע את השיעור בטלפון... אתה במחלקת ילדים? אני בא ישר אליך, ואני אשמור על בנך עד שתשוב!'

בשעה 10:42 החליף המאזין את מגיד השיעור בכסא ההמתנה בקבלה למחלקת ילדים, ואילו מגיד השיעור יצא במהירות לבני ברק, ובשעה 10:59 כבר עמד על הסטנדר כמדי יום, והחל להרצות בלהט את שיעורו היומי. על קו הטלפון היה המאזין שהתנדב לשמור על הילד, ואיש לא ידע מה עומד מאחורי הקביעות שגם היום ניצחה נגד כל הסיכויים...

כי כשיהודי רוצה, ומנסה, ועושה, ופועל כמיטב יכולתו - הקדוש ברוך הוא עוזר לו. אם מגיד השיעור לא היה מקפיד על הקביעות, ומתקשר, ומתחנן, ומשתדל ומנסה לטכס עצה - ספק אם השיעור היומי היה מתקיים במתכונתו. אך משהחליט לנסות, לפעול, לדבר, להתקשר, לבקש ולהתחנן להזדרז - סייע לו הקדוש ברוך הוא לשמור על קביעות עתים לתורה.

לא פעם יש לנו התלבטות. האם אני מסוגל להיכנס לשיעור קבוע מדי יום כאשר אני חוזר עייף מהעבודה? כיצד אצליח להתרכז? וכיצד אתמודד עם השמחות הרבות הנערכות בשעות הערב? ואולי אני בכלל לא מסוגל להתרגל למחויבות נוספת בל"ז הצפוף? והאם מגיד השיעור יצליח 'לדבר' גם אל איש כמוני?

עוד רגע של הרהור על חוסר התחלת שבמהלך רכישת העצים, ומיד מחליט הרבי לנסות לעשות כמיטב יכולתו. 'תן לי שעה', הוא אומר בפשטות, 'אני הולך לגייס את הכסף...'

הנכרי מדריך אותו בחזרה אל המחנה, והילד ממחר הביתה לבשר לאביו, האדמו"ר בעל ה'דבר חיים' ז"ע, על העסקה שהשיג. נרגשים מהזכות שהתגלגלה לידיהם לפעול יחדיו להצלת היהודים מהקור הנורא, הם מתחילים לאסוף פרוטה לפרוטה כדי להגיע לסכום העתק הדרוש.

אחרי שעה, הועבר הסכום במלואו לידי הנכרי, ואף סוכם כי שעת חצות הלילה תהיה שעת העברת הסחורה לחצר ביתו של הרבי. נותר רק החשש מפני הקלגסים השומרים, שבוודאי יזדרזו להניח ידיהם על האוצר היקר... בשעה תשע בערב, שבילי ומשעולי המחנה כבר ריקים מאדם. רק השומרים מסתובבים כזבובים טורדניים בכל פינה, מחפשים מפירי חוק וסדר או גנבים מזדמנים. החושך המכסה את המחנה אפל מכל חושך אחר, והרוחות הנושבות בעוז מניסות את אחרוני האנשים אל הבקתות הצפופות...

בדיוק בשעה הזו, הסתנן הרבי החוצה מביתו. הוא הולך בזריזות, עוקב בדריכות כי השומרים לא שמים לב אליו ולקיומו. הוא רץ אל ירתי המחנה בשקט, ומחפש את המקום הסודי ביותר במחנה - את ארון החשמל המולך את המתח לעמודי החשמל הפזורים במחנה. לאחר חיפוש ממושך הוא מוצא מאחורי גבעת שיחים ארון חשמל קטן...

מעשה ידי אומן, הוא פותח את ארון החשמל, ומנתר אל חלקו העליון. הוא מאמץ את מבטו היטב, מחפש את הפיזו המרכזי, האחראי על אספקת החשמל לכל הרחובות המחנה ומבואותיו. כשגילה את המתג המדובר נצצו עיניו בחשיכה...

בלב רועד מחד וביד בטוחה מאידך, הרבי מניף ידו ומכה באבחה חזקה את המתג. המתג נופל, נשבר ומתרסק, ועלטה כבידה משתררת בכל רחבי המחנה. הרבי רק מוודא כי תיקון הנזק יקח שעות ארוכות, וממהר להימלט... אותו לילה היה האפל ביותר בתולדות המחנה. כל הלילה עמלו החיילים השומרים לתקן את התקלה הפתאומית, ורק בשעת בוקר מוקדמת הצליחו להחזיר את זרם החשמל לסדרו. בחסות העלטה והמהומה, ועיסוקם הרב של השוטרים בתיקון התקלה ה'פתאומית' - הצליח הרבי להוביל את כל אוצר העצים לחצר ביתו, ומשם הפיצם לבתי היהודים האומללים המתחננים לעצי הסקה...

בלילות הבאים, בתים רבים במחנה הוארו וחוממו בחום הלהבות שהפיצו עצי ההסקה, שהשיג הרבי בעסקה עם הנוכרי ובמסירות ההובלה באישון ליל. אבל רגע אחרי שאנו יודעים על הסוף הטוב, הבה נעשה חשבון - האם היה לכך סיכוי מתחילה? האם הגיוני שילד בן 12 יתחיל לקושש עצים שהיו מצרך נדיר ויקר? האם סביר שלפתע יפנה אליו איכר נכרי ויבקש לבצע עמו עסקת מכירת עצים? האם היה ניתן להניח שהעצים גיעו ליעדם בשלום?

התשובה לכל השאלות הללו היא לא, באל"ף רבתי. זה לא הגיוני, לא סביר, לא מתקבל על הדעת. ועדיין, הרבי בחר לנסות, לפעול, לעשות כמידת יכולתו, בלי להביט על הסיכוי הסביר והאפשרויות שכל המהלך לא יעלה יפה. כי יהודי קודם כל עושה, קודם כל מנסה, קודם כל מפעיל את כל יכולותיו וכישוריו, ומתמסר לעשות כמיטב יכולתו!

והקדוש ברוך הוא מסייעו - כי מבחן התוצאה, מעיד כאלף עדים שלבסוף הקדוש ברוך הוא משלים את המלאכה, מסייע להשגת המטרה, נותן את הכוחות להצליח במשימה. זה ממש לא חייב להיות הגיוני ומסתבר מלכתחילה, אך זה פשוט עובד, כי הקדוש ברוך הוא מעניק את הכח והסיוע!

כשיהודי פונה ומבקש עזרה, כשעומדת לפתחינו אפשרות לסייע, הדבר האחרון שצריך לעשות זה את החשבון האם אני אצליח? האם יש לי את הכישורים? האם אני האיש המתאים? יהודי עושה, מנסה, פועל כמיטב יכולתו, והקדוש ברוך מסייעו ומובילו להצלחה היעודה!

ממלא מקום בבית החולים...

את הסיפור הבא קיבלנו במכתב ממגיד השיעור בעל המעשה, וזה דבר הסיפור:

ער"ח אד"א, לפני חודש בדיוק, השעה 6 בערב, במרכז הרפואי 'שניידר' שבפתח תקוה. אל בית החולים נכנסו בצעדים מהירים אב ובנו בן ה-12, לאחר שקיבלו הפניה דחופה לחדר מיון. כידוע לכל מי שבא בשערי מקום כזה, ידי הצוות הרפואי מלאות עבודה, עומס הפניות תמיד גבוה, והעניינים מתנהלים באיטיות מתישה...

כבר בכניסתו לבית החולים, החל החשש לכרסם בלבו של האב, מי יודע מה יהיה עם שיעורו היומי הקבוע, שאמור להתחיל בעוד חמש שעות בדיוק,

**ביום המחרת,
נכנסה העברה
בנקאית
לחשבון
הכולל, מנדיב
עלום מבלגיה
הרחוקה. נדיב
שלא היה אתו
כל קשר,
ומגייס כספים
חסר נסיון,
וסיפור פלאי
של צירוף
מקרים - וכל
אלה הובילו
לסוף הטוב!**

האברך משך בכתפיו בתדהמה: 'אני? מה לי ולגיוס כספים? מעודי לא התנסיתי במקצוע, אינני מקושר לבעלי הון ואני חסר יכולות לחלוטין! אני יכול לסייע לך לגייס כסף? כיצד?'

'את כל זה אני יודע', אמר ר' משה בחביבות, 'אני יודע שבעיקרון זה חסר סיכוי. ובכל זאת, אני מנסה לעשות מה שאני יכול, ואני מבקש גם ממך לעשות ככל שתוכל, ובורא עולם יהיה בעזרונו!'

האברך שב לביתו, ומחליט לאמץ את הגישה הזו. נכון, לא הגיוני וסביר שיצליח לסייע, אבל הוא ינסה לעשות את שלו. הוא מתקשר לאחיו השוהה בבליגיה, משוחח עמו על דא ועל הא, וגם שואל אולי יש לו רעיון כיצד ניתן לסייע בגיוס הכספים...

באותה שעה, לא היה לאח כל רעיון. אך בשעה מאוחרת מאוד בלילה, לפתע צלצל הטלפון ואחיו בישר לו: 'פגשתי כאן יהודי, והלה סיפר שהפריש סכום כסף להחזקת כולל לצורך סגולה לישועה, ושאל אם יש לי רעיון למי להעביר את הכסף... מיד נתתי לו את הפרטים שלכם...' הוא אומר בשמחה... ביום המחרת, נכנסה העברה בנקאית לחשבון הכולל, מנדיב עלום מבליגיה הרחוקה. נדיב שלא היה אתו כל קשר, ומגייס כספים חסר נסיון, וסיפור פלאי של צירוף מקרים - וכל אלה הובילו לסוף הטוב!

כי האדם נדרש להתאמץ, לפעול, לעשות, לנסות. יכולותיו וכישוריו אינם רלוונטיים, הוא לא צריך לעשות את החשבון אם הוא מסוגל. הוא צריך רק לפעול כמיטב יכולתו, והקדוש ברוך הוא מסייע בעודו!

(מתוך הספר 'פניני פרשת השבוע' הרב קובלסקי)

אבל יהודי לא צריך לעשות את החשבון. יהודי צריך לעשות, ולנסות, ולהשתדל. קודם כל - להתחיל לבוא, לנסות להבין, להשתדל לשמור על הקביעות, לעשות הכל כדי להיות מרוכז. והקדוש ברוך הוא - בדרכו הייחודית והבלעדית - ישלים את התמונה...

השאלה אם לבוא לשיעור, אינה שאלה של 'האם אני יכול להבין', או 'האם יש לי זמן לכך'. השאלה היא 'האם אני רוצה'. אם אני רוצה - אתאמץ, אבוא, אשתדל, אעשה את שלי. בורא עולם יעניק לי את היכולת להבין, ישלח ברכותו בשעותיי כדי שיהיה לי פנאי לכך.

אני לא עושה חשבונות שמים, ולא בוחן מעשים לפי הסיכוי להצלחתם. אני עושה את שלי, ומניח לבורא עולם לעשות את כל השאר!

כסף מהשמים...

הרב משה פ., שסיפר לנו את סיפורו האישי, משמש כמחזיק תורה מזה רבות בשנים. מדי חודש בחודשו הוא מתרוצץ להחזקת כולל האברכים שהוא מחזיק במסירות נפש, אלא שבשלהי חודש שבט האחרון, גילה לחרדתו כי המאמץ לא צלח, והקופה ריקה... הוא מתרוצץ אנה ואנה, מתקשר ומבקש, פונה ומתחנן, אך הקופה נותרת ריקה וכבר ביום המחר הוא זקוק למלוא הסכום...

הוא נכנס להיכל הכולל בסיום הסדר, ופונה לאברך הראשון שנקרה בדרכו: 'תשמע, מחר ראש חודש, הקופה ריקה ואני פשוט לא מצליח לגייס כסף. החלטתי שאני מנסה לעשות הכל גם אם זה חסר סיכוי - ואני פונה אליך שתעזור לי לגייס את הכסף...'

ומדודתיו. מפליא היה לראות היאך ברגע אחד הוא הראה פנים של כעס, ובמשנהו הכל נעלם. בבת אחת שב מאור פניו השלוות והנעימות, כאלו לא היו דברים מעולם.

רבי אריה עצמו התייחס לדבר וציין שלמד זאת מסבו הגדול, ראש ישיבת מיר, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל. כמה פעמים שמעתי ממנו את הספור הבא: פעם, בעיצומו של ליל שבת, התפרצה לביתו של רבי אליעזר יהודה קבוצת אברכים, שהתרגלו להיות מורים את מוריהם. הפעם הם באו למחות נגדו, על שהתיר לבני הישיבות, כהוראת שעה, למלאות שקי עפר סביב בלוני הגז, ולסייע בהצבת הבצורים, שכן הפגזים היו עפים אז בכל פינה, וכבר היו כמה וכמה יהודים טהורים שנהרגו על ידי נפילת הפגזים, והדבר היה פיקוח נפש מיידי.

מיד עם כניסתם, התייצב ראש הישיבה על עמדו, ואמר להם בתקיפות רבה בשפת האידיש: "אתם לוקחים אחריות על פיקוח נפש של יהודי אחד שעלול חס ושלום לההרג?".

גערותו החמורה סכרה את פיהם של המתפרצים, והקבוצה סבה על עקבותיה. בתו, הרבנית חנה מרים שמואלביץ ע"ה, עמדה נדהמת מכל המתרחש. כשהלכו, פנתה ואמרה לאביה: "היכן כבוד התורה? כאלו מחוצפים! כך להתפרץ באמצע הסעודה?! היה צריך לזרוק אותם מחוץ לעיר על חוצפה כזו!". עוד הדברים על שפתיה, פנה אליה אביה כשעל פניו לא ניכר מאום ממה שארע כאן לפני רגע, ואמר לה בחיוך רחב על שפתיו: "מה את שחה? הראית פעם כאלה יהודים כשרים כמותם?".

בני הבית נפעמו לראות, כיצד ברגע אחד עבר מגערה קשה לשבח ותהילה! רבי אריה אף סיפר, שהדבר לא מנע מראש הישיבה לכבוש את מניעיו האישיים, ולהמשיך לחלק לאותם אברכים את המלגה החדשית, לאחר שעזבו את הישיבה בהתרסה, כאילו רבי אליעזר יהודה אינו מספיק ירא שמים לטעמם... את השליחויות הללו ביצע לעתים הנכד - רבי אריה - בעצמו, שהפנים היטב את המסר.

ספור נוסף ספר רבי אריה, לו היה עד ראייה: ביום מן הימים, בעת למודו בחברותא עם דודו, מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, נכנס לפתע רבי אליעזר יהודה - חותנו של רבי חיים - ופנה אל רבי חיים בתוכחה: "הנך מחוייב לעשות את הניתוח". דבריו נסבו על אודות עניין רפואי בו החוו הרופאים את דעתם כי יש צורך בנייתוח, ורבי חיים מאן.

רבי חיים פנה לחמיו והשיב לו: "איך ויל זאך נישט ליגען אונטער די מעסערס..." ["אינני מענין לשכב תחת הסכינים..."]. רבי אריה תאר, שמשמיעת חילופי הדברים בין שני האריות, נעשה בשרו חודודין חודודין. "רציתי לברוח מהמקום", תאר יותר מאוחר. אלא שאז, חייך לפתע רבי אליעזר יהודה ואמר לרבי חיים: "נו, אם כך דעתך, מובטחני שתושע בלא הניתוח...".

רבי אריה התפעל עד מאד מן המעלה העצומה הזו, והיכולת שהיתה לרבי

אליעזר יהודה לעבור ממצב של כעס לרוגע ושלוות הנפש. גם כשהיה נצרך להשתמש במדה זו, מיד כשלא היה בה צורך עוד, ידע לסלקה מעל פניו ומחדרי לבו.

את זאת אימץ לעצמו רבי אריה כמשאת חיים לנהוג על פיה! כאשר נפתחה ישיבת מיר באחזות ברכפלד, השתתפתי בשמחת 'הכנסת ספר תורה' שהוכנס להיכל הישיבה. בעיצומו של המעמד ראיתי את ההמונים מקבלים את פניו של רבי אריה בכבוד מלכים, בשירה ובזמרה, 'מאן מלכי רבנן'. רבי אריה נכנס להיכל כשספר התורה חבוק בזרועו, ומאות התלמידים רוקדים ושרים לפניו במלא הכבוד הראוי לו.

בצד ההיכל עמד אחד מרבני הישיבה, עליו ניכר היה שהוא נרגש במיוחד, וכמדומני שאף הזיל דמעה של התרגשות ושמחה. כיון שהכרתי אותו שנים רבות, כשראה אותי סימן לי לגשת עמו הצידה, כמי שמבקש לחלוק עמי את רגשותיו ההומים. הוא פתח וספר לי מעשה שארע עמו, והפעים את רוחי:

"לפני שנים אחדות", סיפר, "התפנתה משרה מסויימת בישיבת מיר. מטבע הדברים, רבי אריה, כנכדו הגדול של ראש הישיבה, רבי אליעזר יהודה פינקל, אשר זכה ליצוק מים על ידו באופן אישי ולקירבה עצומה שנים רבות, היה אמור לקבלה. אלא שלאחר שיקולים נוספים שעמדו בבסיס העניין, הוחלט על ידי ראשי הישיבה שתלמיד חכם אחר מרבני הישיבה יכובד בה.

"עלי ועל עוד שניים מרבני הישיבה, הוטלה המשימה להודיע לרבי אריה על ההחלטה שהתקבלה בעניין. נכנסנו בחדרת קודש לחדרו, והתחלנו להעביר את הדברים בגמגום ובצורה מהססת. כבר ברגע הראשון, הבין רבי אריה בחכמתו לאיזו מטרה באנו אליו, ועצר אותנו בעוד מלותינו הראשונות על שפתינו. הוא פתח מסכת יומא, וקרא בפנינו את דברי הגמרא (לח, א): 'בן עזאי אומר, בשמך יקראוך, ובמקומך יושבוך, משלך יתנו לך. אין אדם נוגע במוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימה!'.
 "כך, בנימה רגועה, שמע וקבל את הדברים, בלא שנרגיש על פניו שום רגש של צער או קפידה וכדומה.

"אנו, שהגענו במטרה לחזק, יצאנו מחוזקים בעצמנו. תחת שנצטרך אנו להרגיעו ולנחמו, הוא מצד עצמו לא הבין כלל על מה יש לכעוס ועל מה יש להקפיד. הלא הכל מהקדוש ברוך הוא: "אין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימה! חד וחלק!".

"כעת", סיים איש שיחי את דבריו, "כשאני רואה את הכבוד הרב שמעניקים לרבי אריה, ואת המעמד הרם אליו הצליח להעפיל, הנני עומד נרגש לראות עד כמה צדקו דבריו. שמח אני להווכח בעיניי עד כמה אין מפסידים מויתור וממחילה על עלבון!".

(מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

ישנו באמריקה יהודי יקר בעל נכסים, ושמו רבי דוד בודנר הי"ו. הוא נמנה בין גדולי התומכים בעולם התורה וזכה לדבר נדיר: הוא גם מחזיק תורה וגם זכה לבנים ולחתנים תלמידי חכמים. כששאלוהו פעם מהי הזכות שעמדה לו, ספר ר' דוד על סבו...

הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר, על הזכייה הגדולה בזכות השבת

"ששת ימים תעשה מלאכה" (שמות ל"ה, ב')

לביט בריקוד ואומר: 'הנה זכיתי, והקדוש ברוך הוא רוצה לתת לי את הברכה מתחת ידו הרחבה מבלי שאזדקק לאיש, לכן פיטרו אותי מהעבודה...'".
לאחר תקופה של כמחצית השנה כבר לא הצליח למצוא אף עבודה ופרנסה אין, לא היה ביכולתו לשלם עבור שכר הדירה שלו. משכיר הדירה זרק אותו על חפציו ובני משפחתו לרחוב! הלכה משפחת ר' דוד ברחוב בלי לדעת לאן... והנה יהודי אחד ראה אותם מחלון ביתו ושאלם: "לאן הנכם צועדים?". ענו הם לו בתמימות: "איננו יודעים!"

קרא להם היהודי להיכנס לבנין, והראה להם את קומת המכונות של ההסקה המרכזית... שם יש הרבה מקום להניח מזרנים ולחיות עד שיסדרו... וכך עשו!

באחד הימים ראה יהודי אמריקאי אחד, ילדים כושים משחקים ברחוב ומדברים ב...אידיש! הוא נגש אליהם ושאל אותם מנין להם השפה הזאת. אמרו לו: "בא תגור איתנו שבוע, וגם אתה תהיה כושי דובר אידיש...". הלך אחריהם היהודי וכשהגיע למקום מגורם, הזדעזע! לנגד עיניו חיה משפחה שלמה על הרצפה בחדר המכונות, יחד עם כל הרעש והפיח שהן מייצרות.

נכמרו רחמיו והוציא המחאה בסך 500 דולר, שהיה סכום עתק בימים ההם, והגיש אותה לאדון בודנר באמרו: "בבקשה, קנה לך בכסף זה בית ועסק פרטי משלך ולא תצטרך לעבוד בשבת!". נטל אדון בודנר את הצ'ק ורץ לרעייתו להראות לה, כדי שתבוא להודות לאותו יהודי. גברת בודנר הסתכלה בהתרגשות על הצ'ק, אך מיד שאלה את בעלה: "האם יהודי זה שומר שבת?"

אמר לה: "מה אכפת לך? וכי לכסף יש ריח?".
ענתה האשה ואמרה: "יהודי זה מציל את חיינו, הוא נעשה בזה שותף לגידול ילדינו! אינני מוכנה לעשות שותפות בגידול הילדים עם מחלל שבת!". יצא אדון

בודנר אל מיטיבם, ולאחר התנצלות שאל את פיו האם הינו שומר שבת. ענה היהודי שהוא אכן מחלל שבת. החזיר לו אדון בודנר את הצ'ק בתודה, באמרו כי רעייתו מסרבת לגדל את ילדיה מכסף של חילול שבת!

הגביר הלך לביתו כשדעתו זוחחה עליו. הוא ספר לאשתו כשדעתו בדוחה עליו, איך ראה כושים דוברי אידיש, ואיך אשה תמימה הסכימה לוותר על סכום עצום, שיכול היה לייצב את כל מצבם הכלכלי, בגלל שאינה חפצה לקבל כסף ממחלל שבת.

אשתו ששמעה את הספור ברחה לחדרה ופרצה בבכי מר. לאחר שעתיים יצאה לבעלה ואמרה לו: "ראה, גם אתה באת מפולין ושמרת שבת, אך אט אט התחלת לזלזל עד שהפכת למחלל שבת גמור. חשבתי לתומי, שאי אפשר לחיות כאן באמריקה אחרת, אך הנה רואה אני שאפשר להתמסר ולשמור שבת כראוי. אם כך, אינני מוכנה יותר לחיות עם מחלל שבת!".

שמע היהודי וחשב לעצמו: אשה הרי פועלת בכח הרגש, שמעה ספור והיא מתרגשת... עד שבת זה 'יעבור לה'... אבל ביום חמישי לפני שיצא לעבודה, עצרה אותו על יד הדלת ואמרה לו: "תחליט, או שאני יוצאת לעשות קניות לשבת או שאני חוזרת להוריו!". ראה היהודי שהיא רצינית וקבל על עצמו לשמור שבת!

משהפכו הוא ורעייתו לשומרי שבת כדת וכדין, אמרה לו: "עכשיו טול את הצ'ק ולך למשפחת בודנר. כעת הם יקבלו ממך את הכסף! אתה שומר שבת וראוי להיות שותף שלהם בגידול ילדיהם!", ואכן כך עשה.

נכדו של הסבא בודנר ונכדתו של אותו יהודי נדיב לב, ששב בתשובה שלמה בזכותה של שבת קדש, הם הזוג ר' דוד בודנר ורעייתו!!!
זהו כוחה של השבת, כשהיא נשמרת בשמחה ומתוך הרגש שאנחנו והקדוש ברוך הוא חד המה, הוא אבינו ואנו בניו, והוא שומר עלינו ומלווה אותנו בכל שנעשה בחיינו.

(מתוך הספר 'האיר' מאור זמירות השבת)

כדי לזכות ולקבל מהקדוש ברוך הוא את מתנת השבת, היינו אנו צריכים להיות אהובים ורצויים לפניו. וכן מזכירים אנו בברכת הקידוש פעמיים, כי ה' יתברך הנחיל לנו את השבת: "באהבה וברצון". וכך מובא בדברי חז"ל הקדושים: "תניא נמי הכי לדעת כי אני ה' מקדשכם, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, מתנה טובה יש לי בבית גזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם" [שבת י ע"ב].

כלל נקוט לנו בדברי חכמינו, שאין אחד נותן מתנה לחברו, אלא אם כן עשה לו טובה או שמחו במשהו, כי מתנה הנה גילוי חיבה ואהבה.

כל דבר שקבלנו מאת ה' באהבתו אלינו, דורש הוא מאתנו לקיימו בשמחה ובחווה. אנו למדים זאת מהנאמר בתפלת ערבית: "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת. תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת. על כך... ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד". דהיינו, כיוון שקבלנו ממך את התורה והמצוות מתוך אהבתך אלינו, אנו מחוייבים לשמוח בהן כשם שכשמקבלים מתנת אהבה מהמלך, המציאות מחייבת לשמוח עם אותה המתנה.

וזה מה שאומרים בזמירות: "ביום השבת שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל", קבלנו מתנת נחלת הא-ל, על כן "ישו ושמחו". מתנה ניתנת לנו כדי לשמח אותנו, ואם המתנה היא חפץ היקר ביותר לנו, הרי כן "ישו ושמחו".
שהוא אות וסימן כי נתן כדי שנשמח בו מאד מאד. על אחת כמה וכמה כשהנותן הוא מלך העולם, המעניק אוצר מבית גזיו, ודאי שניתן בו כח עצום לעורר בנו שמחה וחדווה.

סוד גדול מונח בכוחה של השמחה במתנת השבת. מרן הגאון רבי משה פינשטיין צוקר"ל נשאל פעם שאלה קשה מאד: יהודים רבים הגיעו לארצות הברית בתקופת המלחמה, ומסרו נפשם על שמירת השבת. המעסיקים האמריקאים דרשו מהם לעבוד שבעה ימים בשבוע, והם כמובן לא הסכימו לעבוד בשבת, ופוטרו. כך היה גורלם בכל עבודה חדשה שמצאו מדי שבוע בשבוע.

הדור השני לאותם יהודים יצא ברובו מחלל שבת, וחלקו הגדול אף התבולל בין הנוכרים. שאלו את רבי משה, מדוע לא עמדה לבנים מסירות הנפש של האבות? הרי הם איבדו את פרנסתם בכל שבוע מחדש למען שמירת השבת, איך ייתכן שמהם יצאו בנים מחללי שבת?

ר' משה ענה תשובה גדולה ויסודית: "היהודי ששמר שבת, אמנם מסר את נפשו למענה, אך בהגיע יום חמישי כבר היה נאנח 'אוי, עוד יומיים שבת... מי יודע אם לא אקבל מכתב פיטורין אחרי שבת'... וכך באמצע הסעודה היו שומעים ממנו אנחה כבדה. כשאחד מבניו שאלו לפשר האנחה היה משיב ואומר: 'הרי מחר צפוי אני לפיטורין ולא יהיה לנו מה לאכול'..."

"ילדים אלו ראו הורים שמסרו נפשם על קדושת השבת, אבל השבת היתה אצלם למעמסה. השבת היתה קשורה לאנחות ופחדים. הילדים הללו גדלו כשהשבת מהווה אצלם סיבה ליגון ולאנחה, ולכן כמעט לא יצאו מהם בנים שומרי שבת."

שבת צריכה לבוא עם 'ווארמקייט'! עם חמימות!
היה יהודי אחד שפוטרו גם הוא מעבודתו, אך ידע איך להנחיל זאת לילדיו וזכה לדור מפואר. כיצד זכה?

ישנו באמריקה יהודי יקר בעל נכסים, ושמו רבי דוד בודנר הי"ו. הוא נמנה בין גדולי התומכים בעולם התורה, וזכה לדבר נדיר: הוא גם מחזיק תורה וגם זכה לבנים ולחתנים תלמידי חכמים. כששאלוהו פעם מהי הזכות שעמדה לו, מה שרוב הגברים אינם זוכים?

ספר ר' דוד על סבו: "סבא בודנר, שהגיע מפולניה לארצות הברית לפני כתשעים שנה, עבר את תלאות הפיטורין וקשיי הפרנסה כמו יתר אחיו, אבל בכל יום ראשון בשבוע, כשהיה חוזר לביתו ומכתב הפיטורין בידו, היה נכנס

"מדוע לעצור?" שאל אותו היהודי, "אני אסיע אותך לביתך!", הציע בעל העגלה לסיים את המצוה. "לא, תודה!", ענה רבי נחום, "עלי להמשיך להתרים יהודים למצווה חשובה!". "אבל מדוע בשעה כה מאוחרת בלילה?" תמה בעל העגלה, "ועוד במצב כזה, כשהרב עדיין כאוב ופצוע?", הוסיף היהודי לתמוה

סגולת החתם סופר למי שעסקיו נקלעו לצרות

הרב ישראל ליוש

רבות סופר על מעשי הצדקה של הגאון רבי נחום מהורדנא זצ"ל, רבו של מרנא החפץ חיים זצ"ל. אף בעת זקנותו, כאשר גופו היה חלש ומיוסר לא הירפה ממעשי הצדקה, והיה מסתובב ברחבי העיר לאסוף כסף לעניים ונצרכים.

פעם אחת בשעות הלילה המאוחרות, הסתובב רבי נחום ברחוב ועסק באחת מפעולות הצדקה, לפתע מעד, נפל ונפצע קשה. באותה עת עבר במקום בעל עגלה יהודי, הוא שמע את גניחותיו וצעקותיו ומיהר לעזור לו, הוא תמך בו והושיבו בעגלתו, והחל בנסיעה לכיוון ביתו של רבי נחום.

לאחר רגעים מועטים של נסיעה, ביקש רבי נחום מהיהודי מטיבו לעצור. "מדוע לעצור?", שאל אותו היהודי, "אני אסיע אותך לביתך!", הציע בעל העגלה לסיים את המצוה. "לא, תודה!", ענה רבי נחום, "עלי להמשיך להתרים יהודים למצווה חשובה!". "אבל מדוע בשעה כה מאוחרת בלילה?", תמה בעל העגלה, "ועוד במצב כזה כשהרב עדיין כאוב ופצוע?", הוסיף היהודי לתמוה.

"אענה לך בשאלה", אמר לו רבי נחום, "האם אתה היית מסתובב בשעה כה מאוחרת בעיר?", "כן", ענה לו בעל העגלה, "הרי עלי לפרנס את אשתי וחמשת ילדיי!". "אם כן", השיבו רבי נחום, "הדברים קל וחומר, אם אתה שמוזנות שש נפשות עליך, היית מסתובב בעיר בשעה כה מאוחרת, אני, שמאות נפשות נשענות עלי, ומחכות שאביא להן מזון, לא אמשיך להסתובב בעיר ולעסוק לפרנסתם?!" מוסר השכל רב נלמד מספור זה. הרי יכול היה רבי נחום לתרץ תירוצים נכונים והוגנים, כדי לשוב לביתו ולהפסיק לעסוק במעשי החסד, אבל הוא לא חיפש תירוצים, הוא חיפש לעשות חסד.

גם הספור הבא ילמדנו לקח דומה: סוחר גדול, מחשובי הסוחרים בעיר, נכנס פעם לביתו של מרן ה'חתם סופר' זצ"ל ובפיו בקשה: "עסקי המסחר שלי נקלעו כעת למצב קשה, זקוק אני לעצה ולברכה, מה אעשה כדי לצאת מן המיצר? ברכני גם שאצליח לצאת מאפילה לאורה!".

"אם רוצה אתה לצאת ממצבך הקשה ולזכות לראות אור בעסקיך" - אמר לו ה'חתם סופר' - "הרי אחיך עני הוא, ומצבו קשה מאוד, אל תתעלם ממנו, עזור לו מעט בפרנסתו". "אבל, כבוד הרב, הוא אשר אמרתי שמצבי כעת קשה ובקושי מכלכל את עצמי, כיצד דורש ממני הרב לעזור גם לאחיך?" - שאל הסוחר, "בעזרת ה', כאשר אצא ממצבי זה ואחזור לעצמי, בוודאי אעזור לו" - הבטיח.

"הבט" - ענה לו ה'חתם סופר' - "כשעם ישראל היה משועבד במצרים הקב"ה אמר: 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל', מה זה 'וגם' מי עוד שמע חוץ ממנו? אלא בשעה שבני ישראל נאנקו תחת עול מצרים, כל אחד אמנם היה עסוק בצרתו, אך זה לא מנע ממנו לשמוע גם את צרת אחיו, הסובל בדיוק כמותו, וכל יהודי אף השתדל לעזור לאחיו השוהה בצרה אף הוא, ובזכות שמיעת האחים זה לזה, שמע אף הקב"ה את צרתם והושיעם, אם כן" - סיים ה'חתם סופר' - "לך גם אתה ועזור לאחיך המרגיש בדיוק כמותך, והקב"ה ישמע את צעקת שניכם ויושיעכם".

"והנשואם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד וְלַחֶשֶׁן" (שמות ל"ה, כ"ז) וברש"י כתב: "אמר ר' נתן, מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה? אלא כך אמרו נשיאים, יתנדבו צבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרין אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו צבור את הכל, שנאמר 'והמלאכה היתה דים', אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם וגו', לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחילה, ולפי שנתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם, 'והנשואם' כתיב".

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מעורר ע"כ שחיסרון אות משמם אינו דבר של מה בכך, שהרי כאשר רצה משה רבינו להציל את יהושע מעצת המרגלים הוא הוסיף לשמו את האות 'יו"ד', וכמו"כ חז"ל מספרים שכאשר החליף הקב"ה את שמה של 'שרי' ל'שרה' עלתה ה'יו"ד' לפני כסא הכבוד והתלוננה לפניו על יציאתה משמה של צדקת, ולא נחה דעתה עד שהבטיח לה שהיא תיכנס לשמו של יהושע. הדברים הם אכן למעלה מהשגתנו, אך מכל זאת למדים אנו שחיסרון ה'יו"ד' משמם של הנשיאים, יש בזה אמירה מיוחדת.

וזאת עלינו להבין, מה היה חטאם הגדול של הנשיאים, לכאורה הם הציעו הצעה טובה מאוד: "יתנדבו צבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרין אנו משלימין אותו", ואכן בסוף הם הביאו את הדבר היקר ביותר, אבני השהם ואבני המילואים,

הרי אין לך התנדבות גדולה מזו, כי הם הרי הביאו את מה שאחרים לא הביאו!

אלא, אם נעיין בדברי רש"י נמצא תשובה: "לפי שנתעצלו מתחילה", יכולות להיות שתי סיבות לכך שהם לא התנדבו בתחילה: או שאכן כוונתם טובה, כדי שהתנדבותם תהיה מועילה ביותר והיא תשלים חיסרון, או שזה נובע מעצלות. חז"ל מגלים לנו ששורש הענין שלא הביאו בתחילה היה 'לפי שנתעצלו' והיא הסיבה שהניעה את כל החשבונות שנראו צודקים, ה'יודע מחשבות' וה'מבין אל כל מעשיהם' תבע את הנשיאים ע"כ והטיל עליהם את העונש הכבד של חיסרון אות משמם.

פעמים שגם אנו מתרצים את התנהגותנו בחשבונות רוחניים, שנראים לכאורה צודקים ונכונים, אך עלינו להתבונן בשורש הדברים, אם הם אינם כיסוי לעצלות או לכל מידה רעה אחרת. אל לנו חלילה לגייס את היצר הטוב כדי לגונן על מעלליו של היצר הרע...

בבית המקדש השלישי - האם יהיה מותר לעשות וידיאו במעגל סגור, ומערכת מחשבים מרכזית?

ומצאתי בס' מי ימצא (להרב משה יוסף שורש שליט"א, עמ"ס סוכה נא: ד"ה היכי) שכתב: נסתפקתי אם לעתיד לבוא בבית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו יונהגו כל שכלולי הטכניקה המצויים בדורנו, כגון מחשבים

שבאמצעותם ניתן לתכנן את כל מערכת הקרבת הקרבנות באופן יעיל ביותר, מסכים של וידיאו במעגל סגור שבהם ניתן לצפות בעבודת הכהנים ובשמחת בית השואבה, מערכת של רמקולים להכרזת הודעות למשמר הכהנים וכדו'

או שמא כיון דכתיב בדברי שמואל לדוד לגבי בנין המקדש "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל", וכל הנ"ל לא נאמר בנבואה, אין היתר להכניס כל זה למקדש. וכתב, נלענ"ד שלא לומדים מפסוק זה אלא כל מה שקשור לבנין בית המקדש ולמידותיו, וכן לתבנית כלי השרת וכדו', אבל אין לזה שייכות לענינים טכניים צדדיים, שהרי לא יעלה על הדעת שיהיו נרות שמן במקום תאורה מודרנית, פלורוסנטים, פרויקטורים וכדו', ע"כ.

ונראה להביא ראיה שמותר, שהרי כתוב שבבית שני עשה בן קטין מוכני לכיור, שהיה זה מין מכונה שהיתה מעלה ומורידה את הכיור, וכיון שזה דבר טכני שעוזר, ולא משנה ממבנה הבית והכלים, לכאוי אין בעיה.

(לה, ח) ויעש את הכיור נחשת ואת פנו נחשת במראת הצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד.

בשפתי כהן (עה"ת מרבי מרדכי כהן זצ"ל מגורי האריז"ל) פירש את המילה 'הצובאות' - צובאות ובאות לאהל מועד, שהיו אלו הנשים שחפצות לבוא לאהל מועד לשמוע דברי תורה או להתפלל, כמו שתרגם אונקלוס 'הצובאות' - דאתיין לצלאה, אלא שהיו מתביישות שלא יראו אותן האנשים, מה עשו, עשו מראות, וע"י אותם מראות היו רואין כל מה שבפנים, ורצו לעשותם מברזל הנד"י שמראה דבר הקטן לגדול, וכאשר ראו שאין שום ברזל נשמע בנדבה, וגם ידעו שהקב"ה שונא את הברזל, עשו אותם מנחושת קלל, ולא עשאום מזכוכית, כדי שלא ישבר בנסיעתם וחנייתם, ע"כ.

נמצא א"כ דבר פלא שעשו כן הנשים, שהיו מסתכלות לתוך המקדש ע"י מראות, ולכאוי היה אפשר לדון האם באמת מותר להסתכל פנימה, שמצד מעילה ודאי שאין בזה שהרי קול מראה וריח אין בו משום מעילה, אבל אולי מצד הצניעות וכבוד לא ראוי שיביטו מבחוץ פנימה, וצ"ע. והנה בבית המקדש השלישי שיבנה במהרה, יש לדון האם אפשר להכניס בתוך הבנין מערכת של וידיאו במעגל סגור, שיהיה אפשר להעביר בשידור חי את שמחת בית השואבה או את עבודת הכהנים בעזרה,

איזה רעיון חינוכי לומדים מהצווי על המשכן והשבת?

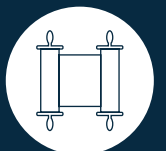

על השבת ואח"כ על המשכן. למד מכאן ר' יהודה החסיד בס' חסידים (אות תקס"ח) רעיון חינוכי, שכשהאב מצוה לבנו שיעשה מעשים, מה שחפץ שיעשה תחלה יאמר לו באחרונה, שהרי מלאכת המשכן נאמרה לו למשה תחלה ושמירת שבת באחרונה, ומשה הקדים לצוות את השבת תחלה.

לה, א-ב-ה) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשת אתם... ששת ימים...קחו מאתכם תרומה לה' וגו'. יש שינוי בסדר הצווי של הקב"ה למשה, לבין הסדר שמשה מצוה את עם ישראל, כשצוה הקב"ה למשה (לעיל פרק לא) ציוהו קודם על המשכן ואח"כ על השבת וכאן כשמשה מצוה את עם ישראל, קודם מצום

- האם אדם צריך לוותר ברוחניות עבור חבריו?
- כיוון שחכמתו של אדם נגזרה טרם לידתו כיצד ניתן להתפלל עליה?
- האם הקב"ה היה צריך את נדבות בני ישראל כדי לבנות את המשכן?
- מדוע התורה חוזרת על פרטי בניית המשכן בצורה כפולה ומכופלת?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה והמועדים' לרכישה התקשרו 02-5609000

מדוע נקראת פרשת 'פרה' בשבת לפני פרשת 'החודש'?

ומדוע נקראת פרשת 'החודש' סמוך לניסן?

טעמים ומנהגים בפרשות 'פרה' ו'החודש'

סדר הקריאה

מוציאים ב' ספרי תורה, באחד קוראים שבעה קרואים בפרשת השבוע, ובשני קוראים מפטיר פרשת פרה מתחילת פרשת חוקת (במדבר י"ט, א') עד (פסוק י"ז) "תטמאו עד הערב", והטעם: לפי ששם נתבארו כל דיני פרה אדומה.

הפטרה

מפטירים ביחזקאל (פרק ל"ו, ט"ז - ל"ו ל"ח) "ויהי דבר ה' בן אדם" עד "אשר דיברתי ועשיתי". והטעם בהפטרה זו, לפי שבנבואה זו נאמר (פסוק כ"ה): "וזרקתי עליכם מים טהורים" ובערוה"ש כתב "לפי שהנביא הוכיח על טומאתם, לכן קבועה לפרשת פרה שמטהרת את הטמאים" (ערוה"ש תרפה ו).

סיום ההפטרה: הספרדים מסיימים בפסוק לו "אני ה' דברתי ועשיתי", והטעם: לפי שעד פסוק זה יש כ"א פסוקים, שהוא מספר הפסוקים שצריך לקרוא לכתחילה בהפטרה (כמבואר טוש"ע רפד א).

ובני אשכנז: ממשיכים עוד ב' פסוקים עד (פסוק ל"ח) "וידעו כי אני ה'", והטעם: לפי שהוא סוף העניין שם (ערוה"ש שם).

פרשת החודש

מתקנת חכמים שבת הסמוכה לניסן, או אם חל ראש חודש ניסן בשבת, קוראים פרשת 'חודש' בספר שמות פרשת בא (י"ב, א'): "החודש הזה לכם".

פרשת החודש, היא הפרשה הרביעית מד' פרשיות. חיוב קריאה פרשת החודש מדרבנן (משנ"ב תרפה ס"ק א). הטעם שנקראת סמוך לניסן: כדי לקדש את חודש ניסן כדכתיב (שמות י"ב, א') "החודש הזה לכם ראש חודשים" (משנ"ב תרפה ס"ק א).

טעם התקנה

כדי לקדש ולהחשיב את החודש הזה, מפני חשיבתו של חודש זה שכן כתבה התורה (שמות י"ב, א') "החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה" שהוא ראש השנה לרגלים (משנ"ב תרפה ס"ק א).

טעם אחר: להודיע לעם שפסח קרב ובא, ושיכינו עצמם לעליה לרגל, שחמורה עליה לרגל בחג הזה יותר משלושת הרגלים, לפי שיש בה קרבן פסח (אבודרהם סדר הפרשיות).

בשבת: הטעם שתקנו לקראתה בשבת, לפי שאז נמצאים כל הציבור. לפי שבשבת כל העם בטלים ממלאכתם ונאספים לבית המדרש, ואילו בחול לא שכיח רבים בבית הכנסת, ועוד חששו בחול מפני ביטול מלאכה (עיין מועדים לשמחה פרשת שקלים סימן ה).

סדר הקריאה

מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים שבעה קרואים בפרשת שבוע, ובמפטיר קוראים בפרשת החודש (שמות י"ב, א') מ' החודש הזה לכם" עד (פסוק כ') "בכל מושבותיכם".

הפטרה

בני אשכנז: מפטירים בנביא יחזקאל (פרק מ"ה פסוק ט"ז): "כל העם הארץ יהיו על התרומה", ומסיים בפרק מ"ו בפסוק י"ח "ולא יקח", ששם מבואר משפט הנשיא והעם עם קרבנותיהם לעתיד לבוא.

בני ספרד: מפטירים ביחזקאל (פרק מ"ה פסוק י"ח) "כה אמר השם אלוקי" ומסיימים (פרק מ"ו פסוק ט"ו) "ועשו את הכבש".

פרשת פרה, היא הפרשה השלישית מד' פרשיות.

זמנה: לעולם נקראת בשבת לפני פרשת החודש, כסדר שהיה במדבר, שריפת הפרה שבה לטהר את ישראל שנטמאו טומאת מת, בכדי שיוכלו לטהר ולהקריב הפסח כשהם בטהרה, ורק אחרי שנטהרו, לימדו אותם את הלכות פסח, ובקריאה אנו מתפללים שיזה עלינו ה' במהרה את אפר הפרה ויטהר אותנו ויגאלנו (משנ"ב תרפה ס"ק א).

מקור לחיוב קריאה בזמן הזה

לפי שבפרשת פרה (במדבר פרק י"ט) כתיב פעמים "לחוקת עולם", אחד בפסוק י"א ואחד בפסוק כ"א, אחד ללמד שגם בזמן הזה אפשר לטהר באפר פרה, ואחד כדי ללמד שגם בזמן הזה יש חיוב קריאה (ערוה"ש תרפה ז).

טעם קריאתה: כדי להודיע לעם שייטהרו באפר הפרה, לפי שבר"ח ניסן מתחילים הרחוקים לעלות לירושלים, ועוד שדורשים בהלכות הפסח קודם הפסח ל' יום, לכן קוראים בפרשת פרה הלכות טהרה ודיני הזאה, כדי שילמדו ישראל לטהר עצמן לפני פסח ויעשו פסח בטהרה (מטה משה).

ואף שבזמננו אין לנו בית מקדש, מ"מ לא בטלה תקנה זו זכר למקדש, ועוד שקוראים פרשה זו להתפלל לפניו יתברך שגם עלינו יזרוק מים טהורים במהרה (לבוש תרפה משנ"ב ס"ק א).

חיובה מדרבנן או דאורייתא

בחיוב פרשת פרה נחלקו הפוסקים, האם קריאה זו חיובה מהתורה כפרשת זכור, או שחיוב זה מדרבנן, כמו שקלים והחודש, נפק"מ האם נשים חייבות לשמוע פרשה זו.

השו"ע (קמו ב, תרפה ז) כתב בשם יש אומרים שחיובו מדאורייתא, וכן הביא בתרומת הדשן (סימן קט) בשם התוס' בר"ה (יג, א), ומיהו המשנ"ב (תרפה ס"ק טו) כתב "והרבה אחרונים כתבו שפרשה זו אינה מדאורייתא". מתוס' שני"ץ (ברכות יג, א) משמע דהוי מדרבנן, שכתב "דאין שום קריאה מדאורייתא רק פרשת זכור", וכן משמע בתשובות מהרי"ל (סימן קפב) שלא הזכיר מדאורייתא אלא פרשת זכור, וכן כתב הרא"ם (סימן ב) שפרשת פרה מדרבנן, לפי שאין טעם בקריאה מדאורייתא וגם מי יודע היכן רמיה (הובא במג"א תרפה א), [וכן האריך השל"ה (ריש מגילה דף רסו) שפרשת פרה אינה מדאורייתא, וכן כתב הב"ח (תרפח א)].

למעשה: מכיוון שיש שיטות שקריאתה מדאורייתא, לכתחילה יש לשמוע גם פרשה זו עם כל הדקדוקים (עיין מועדים וזמנים ח"ב סימן קסח).

נשים בשמיעת פרשת פרה

גם לסוברים שפרשת פרה היא מדאורייתא, אין חיוב על הנשים לשמוע, לפי שמצוות טהרה בפרה אדומה חלה על האנשים ולא על הנשים (מועדים וזמנים ח"ב סימן קסח).

טעם אחר: לפי שהווי מצוות עשה שהזמן גרמא, שזמנה דווקא לפני החג הפסח, כדי שישאל יהיו טהורים לרגל, ומצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות.

נתעוררה שאלה מהחמורה שבחמורות בענין תקרובת ע"ז, אשר בהודו יש עבודה זרה שהמון העם מתגלחים לכבודה ומהשערות משווקים לעשיית פאות. נמצא שאשה שמכסה את ראשה בפאה נכרית, עלולה להיכשל ח"ו בעוון החמור של איסור הנאה מתקרובת ע"ז

ואחר שמרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ויבדלחט"א הגר"מ שטרנבוך שליט"א, הכריעו לאסור פאות שמקורן מהודו, נבוא לבאר את דבריו מתוך סוגיות הגמרא כפי שביאר בתשובתו

אבר פטורים.

דעת הראב"ד שרבי יוחנן, שפוטר במחוסרת אבר, ודאי יפטור בשבירת מקל, ודעתו של הלכה קי"ל כרב, שבבית מקל אוסרת גם כשאין עבודתה בכך, וק"ו במחוסרת אבר שחייבים עליה, ודעת הרמב"ן שזה מחלוקת והלכה כרבי יוחנן שפטור.

להלכה פסק השו"ע סי' קל"ט ס"ג, שע"ז שעובדים לה במקל, אם שבר בפניה מקל נאסרת. תגלחת לע"ז

מעתה אלו המתגלחים לשם עבודה זרה, גזיזת השערות נחשב כזביחה וכבצירת ענבים ושבירת מקל, ונאסרו השערות. וכתב הגרי"ש"א שזה מוזכר בדברי הרמב"ם בספר המצוות (מצוה לת' ו'), שהעובד בדבר שדרכה בכך - חייב, כגון פוער לפעור וזורק אבן למרקוליס "ומעביר שערור" לכמוש. עוד דנו הפוסקים אם צריך שיהא דוקא בפני הע"ז, כלשון הגמ' 'שבר מקל בפניה', ואכן בתוס' בחולין (מ') מבואר דגם שלא בפניה ואסר. לחם הנלוש לע"ז

והרשב"א בסוגייתנו (דף נ"א): כתב על לחם אובליאש שהיו לשים לשם ע"ז, נאסר משעת לישא דהווי כעין זביחה אף שאינו משתבר בפני הע"ז, וכתב שיש מי שהתיר כיון שהלחם נאכל ע"י הכמרים, ורק בדורות קדומים שחשבו שהע"ז נהנית מהם ואוכלת - היה אסור. וכתב ע"ז הרשב"א שיש לאסור, כי מכל מקום כיון שמניחים לפניה וחושבים שמתרצה בהנחתו לפניה, אע"פ שהכמרים אוכלים, אסור.

העולה מן האמור, שיש לפרוש ולהתרחק מתקרובת ע"ז כמטחוי קשת ולא לקנות פאות שאין עליהן הכשר שאינן מהודו.

ונסיים בליצנותא דע"ז: סוברים הטפשים שהע"ז לווה סכום גדול לצורך חתונתו, וע"י השערות עוזרים לו לשלם את חובו, הנה כי עבודת הגלוח באה מכח הלוואות וחובות, ומי יודע כמה ריבית היתה בחובות אלו...

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיעביר גלולים מן הארץ, והאלילים כרות יכרתון, וכולם יעבדו את השי"ת ורוח הטומאה תעבור מן הארץ במהרה בימינו אמן.

מסכת עבודה זרה דף נא.

נתעוררה שאלה מהחמורה שבחמורות בענין תקרובת ע"ז, אשר בהודו יש עבודה זרה שהמון העם מתגלחים לכבודה ומהשערות משווקים לעשיית פאות. נמצא שאשה שמכסה את ראשה בפאה נכרית, עלולה להיכשל ח"ו

בעוון החמור של איסור הנאה מתקרובת ע"ז. והנה אם סברנו שמסכת ע"ז נלמדת על מנהגים שהיו בימים קדמונים, כשהיו משתחוים לעץ ואבן, הנה גם בימינו ממש הסוגיות הנלמדות נוגעות הלכה למעשה.

ואחר שמרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ויבדלחט"א הגר"מ שטרנבוך שליט"א, הכריעו לאסור פאות שמקורן מהודו, נבוא לבאר את דבריו מתוך סוגיות הגמרא כפי שביאר בתשובתו.

זריקה המשתברת

מבואר בגמרא בדף נא. דעת רב, שעבודה זרה שעובדים אותה עם מקל, אם שבר בפניה מקל חייב והמקל נאסר, כיון שהשבירה הרי היא כמו שחיטת קרבן לע"ז, ונעשה המקל תקרובת, אבל אם זרק מקל בפניה אינו דומה לזריקת דם הקרבן, כיון שבזריקת הדם הרי היא זריקה המשתברת, שמתפזרות טיפות ובמקל אינה משתברת.

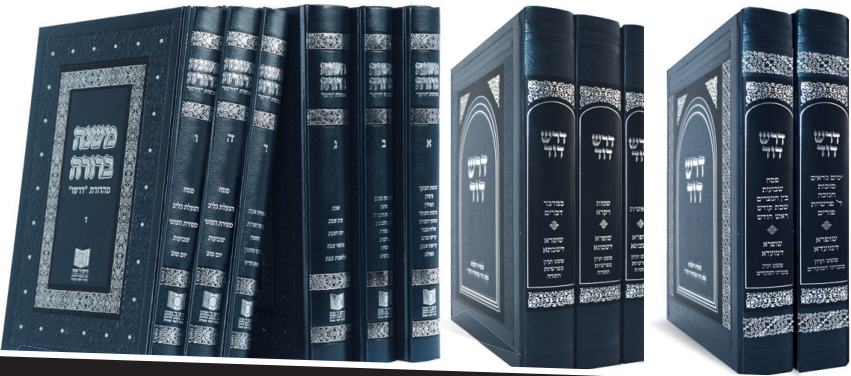
מבואר שבבית מקל לפני ע"ז נחשב כזביחת קרבן, והמקל נאסר מדין תקרובת עבודה זרה.

כמו כן מבואר בגמרא, שהבוצר אשכולות ענבים לכבוד עבודה זרה, נאסרו הענבים, כי בצירתו הרי היא זביחה. בהמשך הגמרא אומר רבי יוחנן, שהשוחט בהמה בעלת מום שמחוסרת אבר לעבודה זרה - פטור, כיון שאינו כעין פנים. ודנו הראשונים שלפ"ז, לכאורה, גם שבירת מקל לא תחשב ע"ז שאינו כעין פנים, ויש בזה שלש דעות: דעת הרמב"ם פ"ג מע"ז ה"ד שאין מחלוקת בין רב לרבי יוחנן, אלא שרב דבר בע"ז שעובדים אותה במקל, ורבי יוחנן דבר בע"ז שאין דרך עבודתה בבהמה, לכן רק אם זה כעין פנים חייבים ובמחוסרת

שני שיעורים יומיים באידיש
לפי סדר 'הדף היומי בהלכה'.
077-2222-666 או *4992 - שלוחה 1/3

חדש בקו השיעורים
של 'דרשו':

ההגרלה בעוד

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
בהוצאת 'דרשו'
כרטיס להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי
320 ש"ח

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך:
מגוון רחב של כלי כסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של 1.052 ש"ח ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה הגדולה בשווי 50.000 ש"ח.

להלן חלק ממגוון האפשרויות:

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

כ-10 ימים

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח
מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'
הספר החדש 'מועד לדוד'
גביע יוקרתי מְכַסֵּף
כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
סכין לחלות מְכַסֵּף
7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.052 ש"ח

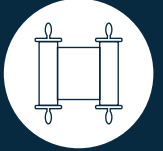
מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס' 5

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 450 ש"ח
מקבלים:
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד
'דרשו'
גביע יוקרתי מְכַסֵּף
כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
סכין לחלות מְכַסֵּף
5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 594 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
מסלול מס' 3

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח
מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר
ספר 'חפץ חיים'
'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
סכין לחלות מְכַסֵּף
2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 514 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

האם מותר לכבס בגדי ניילון בשבת? איזה לכלוך מותר להסיר מהבגד בשבת? והאם מותר ליישר שרוולי מכנסיים לפי קפליהם בשבת?

מלאכת 'מלבן' - כיבוס

- ה'מלבן' את הצמר, הוא אחד מל"ט 'אבות' מלאכות האסורות בשבת. הליבון הוא ניקוי הצמר הגולמי מהלכלוך שדבק בו לפני גזיזתו. ו'תולדה' של אב מלאכה זה, היא כיבוס בגדים.
- אסור לכבס בשבת בגדים העשויים מעור רך. ועור קשה - נחלקו הפוסקים אם יש בו איסור כיבוס; ואין להקל בדבר. אך בניגוד לבגדי בד, מותר להשרות בגדי עור במים או להרטיבם.
- בגד העשוי מקשה אחת פלסטיק, ניילון, או חומר סינתטי אחר, שהמים אינם חודרים לתוכו - לדעת פוסקים רבים יש לנהוג בו כדין בגדי עור, האמור לעיל. ויש שהורה כי אין בו איסור כיבוס.

הסרת לכלוך מבגד ומנעל בשבת

- בגד שהתלכלך בעפר יבש או באבק - אם הוא בגד שרגילים להקפיד על ניקיונו מעפר ומאבק, אסור לנערו, וכל שכן שאסור להסיר את העפר והאבק בידיים, או באמצעות מברשת בגדים. ובגד שמקובל להקפיד על ניקיונו, היינו בגד חדש, או שנראה כחדש, ואשר צבעו כהה. ובגד שלא מקובל להקפיד על ניקיונו מעפר ומאבק, הוא בגד בצבע בהיר, או בגד ישן.
- בגד שנדבק בו לכלוך של בוץ, או תבשיל, וכיוצא בהם - אם אין בהסרת הכלוך משום איסור 'טוחן', ולאחר הסרת ממשות הכלוך ישאר כתם על הבגד, מותר להסירו.
- מי שנעליו התלכלכו בטיט ובבוץ - לדעת השולחן ערוך אסור לשפשפן בשבת בקרקע, ולדעת הרמ"א מותר. ונחלקו האחרונים אם ראוי לבני אשכנז להקל בדבר. ואף לדעת המקלים, אסור לשפשף את הנעליים בקרקע במקום שיש בו שקע.
- מי שנעלי העור שלו התלכלכו בטיט ובבוץ - אסור לשפשפן בשבת בסף המתכת שבפתחי הבתים. ואם מחכך את הנעליים בנחת, מותר. ונחלקו הפוסקים אם דין זה אמור גם בנוגע לנעלי העור שבזמננו. ובטיט יבש - יש להחמיר גם משום איסור 'טוחן', כדלהלן.
- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הטוחן'. ויש מהראשונים שכתבו שדבר שנטחן, או שבתחילתו לא היה גוף אחד, אין בו איסור טוחן. וכן פסק הרמ"א. בגד שנדבק בו לכלוך של בוץ או תבשיל וכיוצא בהם - אם הלכלוך יבש, פעמים שיש בהסרתו איסור 'טוחן', כגון אם מדובר בבוץ, או בתבשיל שיש בו איסור טוחן.

קיפול בגדים בשבת

- אסור לקפל בשבת בגדים לפי קפליהם הקבועים. ובגד לבן וחדש שטרם כוּבַס - מותר לקפלו לצורך שימוש בבגד בהמשך השבת כשאין לו בגד חלופי, והקיפול מתבצע בידי אדם אחד, ובאוויר.
- קיפול בגד בצורה מזדמנת, כלומר שלא לפי הקפלים הקבועים - מותר מן הדין אף כשלא מתקיימים התנאים הנ"ל בנוגע לקיפול לפי קפלים קבועים. ורצוי להחמיר.
- הקבועים עם תלייתם על קולב או כסא - יש אומרים שאינם בכלל איסור קיפול בגדים האמור לעיל; ויש חולקים.
- אמירה לגוי לעשות מלאכה בשבת אסורה מדרבנן. כִּיתָר איסורי שבת מדרבנן, מכונה איסור זה בשם 'שבות', ואמירה לגוי לעשות איסור דרבנן מכונה 'שבות דשבות', ומותרת במקרים שונים.